

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

**Faculty of Landscape Architecture, Horticulture
and Crop Production Science**

Röster från Norra Grängesbergsgatan

– En studie om narrativets roll i stadsutveckling

Felicia Wilén

Examensarbete • 30 hp
Landscape Architecture – Master´s Programme
Alnarp 2019

Röster från Norra Grängesbergsgatan

- En studie om narrativets roll i stadsutveckling

Voices of Norra Grängesbergsgatan

- *A study on the role of narrative in urban development*

Felicia Wilén

Handledare: Nina Vogel, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Biträdande handledare: Sabina Jallow, Malmö Universitet, Institutionen för Urbana studier

Examinator: Anna Peterson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Biträdande examinator: Caroline Dahl, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Master Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0814

Program: Landscape Architecture – Master's Programme

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2019

Elektronisk Publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: demokrati, stadsutveckling, narrativ, kartläggning, planering, Norra Grängesbergsgatan

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Förord

Första gången jag besökte Norra Grängesbergsgatan var jag nyinflyttad i Malmö. Lite visste jag då vilket rykte gatan hade. Det var hösten 2013, ett år kvar till val och Feministiskt Initiativ hade möte i en källare på Norra Grängesbergsgatan. Källaren var pyntad med rosa ballonger, Gudrun Schyman skulle förklara varför feminismen behövs, och jag minns en fascination för lokalen vi var i. Så liten men så mycket människor. Folk satt på mattor på golvet och stod längs med väggarna. Den kändes hemlig, som att en lokal för möten inte får se ut så egentligen.

Senare den hösten var jag på fest i Kontrapunkts lokaler, på Västanforsgatan, en parallellgata till Ngbg. Även där blev jag fascinerad av platsen vi befann oss på. Rum efter rum med olika teman, olika musik och massor med människor. Genom mina studier inom arkitektur hade jag visserligen ett intresse för rumslighet, men jag tror de flesta som deltagit i arrangemang på Ngbg kan hålla med mig om att det finns något där som är unikt. Det är något med att folk sitter på golvet och trängs i en otillgänglig källare, det finns något där man sällan stöter på i Sverige. Det kanske är därför gatan är så omtalad. För hur många gator i en stad bär på så många historier som Norra Grängesbergsgatan? Sydsvenskan har otaliga artiklar om gatan, men även många privatpersoner har en relation till Ngbg och 2016 fick den en egen festival; NGBG gatufest.

Apropå historier, när jag skulle påbörja den här uppsatsen läste jag boken *Den urbana fronten* av Catharina Thörn och Katarina Despotovic om förvandlingen av Kvillebäcken i Göteborg. Boken bestod av historier från de som tidigare verkat i området, innan de fick flytta på sig till förmån för bostadsrätter. Historien om det gamla Kvillebäcken påminde mig otroligt mycket om hur Ngbg är idag. Där började den här uppsatsen. Min önskan är att bidra till historien genom att berätta historier. Historier som annars inte lyfts i stadsutveckling. Jag vill kartlägga röster och platsen för att förhoppningsvis bidra till ett samtal om vad vi riskerar att förlora om vi inte tar till vara på det som finns.

Abstract

This thesis is a survey on if and how narratives are active in urban development. The subject has been studied through a street that faces change – Norra Grängesbergsgatan in Malmö. The street is located in Sofielunds industrial area, an area where associations, studios and sport facilities coexist along car repair shops, industries, bakeries, and religious communities. A new train station is being built nearby, Rosengård station, which will be the geographical centre of an urban development project called Amiralsstaden. Simultaneously, the association Fastighetsägare Sofielund conducts project in Sofielund in their strive to make it to an attractive part of Malmö.

To execute this study theory about narrative and alternative mapping is used. According to the literature narratives can be used in urban development processes as a catalyst for change, and power determine which narrative will have the space to influence the future. Through public documents and through the public discourse dominant narratives was identified and through observations and interviews with local actors' alternative narratives could be identified. The study is a test about how to, as a landscape architect, work to contribute to a more democratic planning process, with a mapping of four different narratives about Norra Grängesbergsgatan as a result.

Keywords: democracy, urban development, narrative, mapping, planning, Norra Grängesbergsgatan

Sammanfattning

Det här examensarbetet är en undersökning om och hur narrativ kan vara verksamt inom stadsutveckling. Ämnet har studerats genom en plats som står inför en förändring – Norra Grängesbergsgatan i Malmö. Gatan ligger i Sofielunds industriområde, där föreningar, ateljéer och sportcenter samsas med bilverkstäder, industrier, bagerier och religiösa samfund. Nära gatan byggs just nu Malmös nya tågstation Rosengård station, som det stora stadsutvecklingsprojektet Amiralstaden kommer ha sin geografiska mittpunkt i. Samtidigt pågår projekt i området via föreningen Fastighetsägare Sofielund som vill göra Sofielund till en attraktiv del av Malmö.

För att genomföra studien har teori om narrativ och alternativ kartläggning av platser använts. Enligt litteraturen kan narrativ användas i en stadsutvecklingsprocess som en katalysator för förändring, och makt avgör vilka narrativ som ges möjlighet att påverka framtiden. Genom publika dokument samt den publika diskursen kunde dominant narrativ identifieras och genom platsstudier och intervjuer med aktörer i området kunde alternativa narrativ identifieras. Studien är ett test över hur man som landskapsarkitekt kan verka för en mer demokratisk planeringsprocess, med en kartläggning av fyra olika narrativ om Norra Grängesbergsgatan som resultat.

Nyckelord: demokrati, stadsutveckling, narrativ, kartläggning, planering, Norra Grängesbergsgatan

Innehållsförteckning

Kapitel 1 - Bakgrund.....	10
- Syfte och forskningsfrågor.....	11
- Avgränsning.....	11
- Disposition.....	12
Kapitel 2 - Kontext.....	14
- Rådande kritik mot dagens stadsutveckling	
Kapitel 3 - Metod och material.....	16
- Litteraturstudie.....	16
- Intervju.....	16
- Observation.....	17
- Dokumentanalys.....	17
- Att identifiera och utveckla narrativ.....	17
Kapitel 4 - Litteraturstudie.....	20
- Narrativ.....	20
- Narrativ som representation.....	21
- Alternativa tillvägagångssätt.....	22
Kapitel 5 - Kontext: Ngbg.....	26
- Läge och historisk kontext.....	26
- Aktiviteter och byggd miljö.....	26
- BID.....	28
- Whites mapping av Sofielund.....	28
- Ngbg - ökad eller välkänd?.....	28
Kapitel 6 - Narrativ om Ngbg.....	30
- Narrativ ett.....	31
- Narrativ två.....	34
- Narrativ tre.....	37
- Narrativ fyra.....	40
- Samband och analys.....	42
Kapitel 7 - Avslutande diskussion.....	46
- Narrativ influerar och utesluter.....	46
- Lyft fler narrativ	46
- Kritisk reflektion och framtida forskning.....	46
Kapitel - Källförteckning och bilagor.....	48
- Källförteckning.....	48
- Bilagor.....	52

Kapitel 1 - Bakgrund

”Det finns få personer som på riktigt kan påstå att fastigheterna och verksamheterna på Norra Grängesbergsgatan bidrar till en positiv utveckling av Malmö och vi är alla medvetna om vad för typ av verksamhet som pågår i många av dessa lokaler.” (Skånska Dagbladet 2018)

Mars 2018, partiet Sverigedemokraterna lämnar en motion till kommunfullmäktige i Malmö – det är dags att Malmö stad köper upp verksamheter kopplade till kriminalitet och miljöfarliga ämnen på Norra Grängesbergsgatan, river, och bygger nytt; gärna bostäder. Partiet framhäver områdets läge som extra intressant - när Rosengård station står färdig kommer det vara än mer attraktivt (ibid.).

Rosengård station blir startskottet för Malmös stora stadsutvecklingsprojekt Amiralstaden. Projektet ska förtäta Malmö och erbjuda goda livsmiljöer för barn och vuxna i de kringliggande områdena, bland andra Sofielund (Malmö stad 2017a). Sofielund består av tre delområden, Norra Sofielund, Södra Sofielund och Sofielunds industriområde där Norra Grängesbergsgatan ligger. Amiralstaden har även ambitionen att bygga Malmö helt för att motverka den segregering som präglar staden. Det segregerade Malmö uppmärksammades i Malmökommissionens rapport från 2014, där det framgick att skillnaden i medellivslängd är 4,5 år för kvinnor och 5,5 år för män beroende på var i Malmö man bor (Malmö Stad 2014). Än så länge består Amiralstaden av fysiska planer på nya butiker och bostäder i Rosengård, och Rosengård Station har börjat byggas. Men Malmö stad framhäver Malmökommissionens rekommendationer om processen som viktigast: att jobba med sociala satsningar och att ta till vara på olika människors och aktörers erfarenheter för att nå förändring genom dialog och samarbete (ibid.).

Europeiska landskapskonventionen (2000) definierar landskap som: ”ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer.”

Vidare går det att läsa att man ”tror att landskapet är en viktig beståndsdel i det enskilda och sociala välbefinnandet och att skydd, förvaltning och planering av landskap medför rättigheter och skyldigheter för alla”. (Europeiska Landskapskonventionen 2000) Konventionen, ratificerad av Sverige 2011, innehåller ett tydligt demokratiskt budskap: *alla* människor har rätt att definiera landskap, och *alla* har skyldigheter och rättigheter när det kommer till att förvalta och planera landskap. Men, har alla möjlighet att göra det?

Flera forskare, bland andra planeraren Leonie Sandercock, hävdar att *narrativ* påverkar stadsutveckling – eftersom att *narrativ* kan verka som en katalysator för förändring (2003, s.192). Genom *narrativ* förstår vi händelser och fenomen och Sandercock menar att hur städer narrateras blir grundläggande för hur man ser på städer, påverkar valen planerare gör och därför även beslut och åtgärder som påverkar hur städer sedan planeras (2003, s.183). James A. Throgmorton, planerare och forskare, menar att människor bär på olika, ofta konkurrerande, *narrativ*, vilket ställer krav på verkamma inom planering att hitta sätt att jämföra, länka och låta flera *narrativ* påverka hur framtiden ska formas (1993, s.7f).

”Varför pratar ingen om allt positivt Norra Grängesbergsgatan står för?” inleds en insändare i Sydsvenskan i april 2018. Insändaren är undertecknad av ”Ett flertal kulturutövare på Norra Grängesbergsgatan”. Texten är skriven från gatans perspektiv, där gatan efterfrågar en plan för dess framtid, en plan där kulturutövare i området får vara delaktiga. Gatan oroas över Sverigedemokraternas motion och undrar varför alla andra partier är så tysta. ”Slår ni ner på mig slår ni ner på hela Malmös kulturliv.” (Sydsvenskan 2018a)

Kulturföreningen Kontrapunkt ger sig in i debatten: ”Utvecklingen på Norra Grängesbergsgatan följer

FIGUR 1. Malmökartan

gentrifieringslogiken och kulturaktörerna bakom texten är inte sena att hoppa på tåget. När de retoriskt frågar staden hur de kan få stöd så att de kan ta plats på de 'kriminella verksamheter's bekostnad, utnämner de sig samtidigt till draglok för gentrifieringen av området." (Sydsvenskan 2018c)

Norra Grängesbergsgatan i Malmö står inför en förändring. Området kommer att påverkas av projektet Amiralstaden och Rosengård Station. Hur den kommer att påverkas återstår att se, då det ännu inte finns några officiella planprogram att ta del av. Samtidigt förmedlar olika aktörer framtidsvisioner om gatan och området. Enligt föreningen Fastighetsägare Sofielund ska Sofielund bli en "attraktiv" del av Malmö (Fastighetsägare Sofielund u.å.) och gå från "problemområde" till "innovationsområde" (Malmö stad 2017b). I dag verkar många olika aktörer på Norra Grängesbergsgatan; det är småföretagare, kulturutövare och föreningar, men hur väl deras bild av gatan stämmer ihop med de visioner som förmedlas via bland andra SD och Fastighetsägare Sofielund, vet vi inte.

Syfte och forskningsfrågor

Syftet är att testa alternativa tillvägagångssätt för landskapsarkitekten i sitt arbete mot en demokratisk stadsutveckling genom att försöka hitta och representera fler narrativ än de dominanta om en plats. Genom att kartlägga de visioner och narrativ som cirkulerar om Norra Grängesbergsgatan är ambitionen att studien ska bidra till ett dynamiskt samtal om en plats som står inför en förändring. Jag vill göra detta genom att försöka besvara följande frågor:

Hur används narrativ som en katalysator för förändring av Norra Grängesbergsgatan?

Hur kan dominant narrativ utmanas så att stadsutveckling kan ske på en bredare grund?

Avgränsning

Studiens geografiska avgränsning är Sofielunds industriområde, med särskilt fokus på Norra Grängesbergsgatan. Angående studiens syfte att lyfta olika röster om en plats har urvalet begränsats till att fokusera på erfarenheter från personer som

jobbar eller deltar i föreningsverksamhet i Sofielunds industriområde, alltså inte på boende i området. Anledningen till detta är min uppfattning om att det är något enklare att komma i kontakt med företag och föreningar än privatpersoner vilket är att föredra sett till studiens tidsbegränsning, samt att antalet permanenta bostäder inom den geografiska avgränsningen är låg.

Disposition

Den här studien är ett examensarbete i Landskapsarkitektur och har genomförts under perioden november 2017 till maj 2018, med en revidering i januari 2019.

Utöver det inledande kapitlet är studien indelad i sju kapitel:

Kapitel 2 – Kontext: om rådande kritik mot dagens stadsutveckling

Kapitel 3 – Metod och material: om studiens tillvägagångssätt

Kapitel 4 – Litteraturstudie: presenterar teori om narrativ och exempel på alternativ kartläggning

Kapitel 5 - Kontext Ngbg: presentation av platsen för undersökningen: Norra Grängesbergsgatan och Sofielunds industriområde

Kapitel 6 – Narrativ om Norra Grängesbergsgatan: presenterar de identifierade narrativen samt analys med hjälp av litteraturen från kapitel fyra

Kapitel 7 – Avslutande diskussion: innehåller en avslutande reflektion över vad studien resulterat i samt förslag på framtida forskning

Kapitel 8 – Referensförteckning och bilagor

Norra Grängesbergsgatan kommer löpande benämnas dels i sin helhet men också genom förkortningen Ngbg.

Kapitel 2 - Kontext

Rådande kritik mot dagens stadsutveckling

”Planeringens roll har förändrats, från att ’säkerställa välfärdsstatens jämlikhetsideal’ till att hantera framsteg genom att underlätta för turism, internationella investeringar och skapandet av gynnsamma etableringsvillkor. Det finns i detta avseende ingen större tilltro till att planeringen kan göra annat än att hantera en oundviklig framtid.” (Mukhtar-Landgren 2012, s.192)

Dalia Mukhtar-Landgren är statsvetare och forskar om planering och stadsutveckling; hon menar att samtidigt som vi idag ser ett planeringsideal där staden måste vara platsen för utveckling, ställs frågan vem staden tillhör, med bakgrund i den segregerade staden där motsatser målas upp mellan den västerländska stadsbon och den ociviliserade främlingen (2012, s.192). Mukhtar-Landgrens avhandling utgår från att det idag råder två ambitioner inom planering som visar sig på kommunal, statlig och EU-nivå; att minska utanförskapet och att öka tillväxten. Även om många framställer ambitionerna som två samtidiga målsättningar kan de enligt Mukhtar-Landgren förstås som två olika slags problem, skapade av två olika städer inom samma rumsliga kontext; dels en framtids- och framstegsstad men också en stad med ökande arbetslöshet, sociala klyftor och otrygghet (ibid.).

Malmö hade länge ett rykte som grundade sig i varven och industrin; Malmö var en arbetarstad. Efter nedläggningen av varvet ville politikerna ändra synen på Malmö som en strategi i att förbättra stadens ekonomi; Malmö skulle bli en kunskapsstad, med universitetet som kärna. Det krävde stora politiska satsningar som ”visade vägen”, satsningar på universitet och en kommunal marknadsföring som löd: ”från arbetarstad till kunskapsstad”. (Mukhtar-Landgren 2012, s.9)

Att planera för gemenskap eller framsteg innebär en uppdelning mellan stadens invånare, där vissa bidrar till framsteg och andra utgör ett hot mot den. Men Mukhtar-Landgren hävdar att framsteg bör kunna formuleras genom en inkluderande politik och att även om gemenskap kan förstås i termer av en hotad homogenitet kan den också förstås som en heterogenitet - där stadens värde istället ligger i dess mångfald. Hon menar att det genom ett sådant synsätt inte behöver finnas en motsättning mellan en planering för framsteg eller gemenskap, tvärtom öppnar det upp för en planering där beslutsprocesser och målsättningar öppnas och tydliggörs (Mukhtar-Landgren 2012, s.192). Planeringens förändrade roll beskrivs av Catharina och Håkan Thörn som en nyliberal förvandling från välfärdsstaten Sverige till en stadsutveckling baserad på marknadens ideal; en privatisering av mark och bostäder samt nya former av partnerskap mellan privata och publika aktörer som idag styr stadsutvecklingen (2017, s.293).

Guy Baeten ingår tillsammans med Catharina Thörn i forskargruppen *Crush* (Critical Urban Sustainability Hub) och menar att begreppet *nyliberal urbanism* huvudsakligen betyder att dagens stadsutveckling kan förstås genom en marknadsekonomisk metafor; städer är först och främst produkter för investerare och bör därför säljas och marknadsföras som sådana. Men, den marknadsekonomiska metaforen bör förstås som en attityd mot städer mer än en verklighet (Baeten 2012, s.24). Attityden där städer ses som en produkt på marknaden påverkar hur stadsutveckling bedrivs och medför en ny slags planering där ett av huvudmålen är att upprätthålla myten om att storstäderna måste stå sig i en global konkurrens (Baeten 2012, s.25).

Att något beskrivs som en *myt* betyder inte att det är en sanning eller en lögn, snarare är myter ett sätt att legitimera sina handlingar och föreställningar genom (Crush 2016, s.4). Genom myter framställs idéer som naturliga, vilket gör dem mer resistent mot eventuella konflikter och motsättningar, alternativa

mål förblir dolda (ibid.). Nyliberal urbanism bör ses som ett förhållningssätt, en strategi, till skillnad från ett renodlat politiskt system (Baeten 2012, s.25). Komplexiteten i begreppet bör inte underskattas; den nyliberala urbanismen producerar platser, stater och subjekt i flera former. Baeten menar att det i Malmö går att se en ”variety of neoliberalism” som bär på stora delar socialdemokratiska och modernistiska inslag. Malmö är inte en nyliberal stad, men den har förändrats mycket av nyliberalismen utan att helt bryta med det socialdemokratiska arvet (Baeten 2012, s.26).

Baeten menar att det har bidragit till en stadsutveckling i Malmö där strävan efter att på kort sikt nå ekonomisk tillväxt har resulterat i en planering som bara gynnar en resursstark grupp i samhället (2012, s.21). Han exemplifierar med stadsutvecklingsprojektet Hyllie i Malmö där ambitiösa hållbarhetsmål och ett fokus på själva konstruktionen av området legat i fokus och där sociala aspekter; som Malmös akuta behov av prisvärda bostäder - helt saknats. I stället har man haft en ambition att ”bygga bort” sociala problem genom att locka en resursstark grupp till staden (ibid.).

Det finns ett demokratiskt underskott i dagens stadsutveckling, skriver redaktörerna Catharina Thörn och Helena Holgersson i boken *Gentrifiering* (2014). *Gentrifiering* är ett begrepp som beskriver den process ett område genomgår när de ursprungliga invånarna trängs bort genom till exempel renoveringar som resulterar i höjda hyror. Det är en stadsutveckling som gynnar en viss grupp på bekostnad av andra (Thörn & Holgersson 2014, s.13). Catharina Thörn och Katarina Despotovic har i sin bok *Den urbana fronten* (2015) dokumenterat utvecklingen av området Kvillebäcken i Göteborg, av politiker och media tidigare kallat ”Gazaremsan”. Författarna undrade i vems intresse utvecklingen egentligen låg, och kom fram till att processen resulterade i en gentrifiering av området. Thörn och

Despotovic menar att stadsdelen redan var attraktiv för de människor som var verksamma i området, men att kommunen ville göra området attraktivt för en annan, ekonomiskt mer resursstark samhällsgrupp. Processen gjordes bland annat möjlig genom att förändringen beskrevs som nödvändig, alltså med hjälp av språket som omgav projektet (Crush 2016).

Kapitel 3 - Metod och material

Litteraturstudie

Jag har gjort en litteraturstudie för att kunna kontextualisera arbetet för läsaren genom att redogöra för samtida röster inom ämnet samt hur forskare ställer sig till narrativets roll i planeringsprocesser. Jag tar även upp exempel på hur alternativ kartläggning kan se ut i stadsutvecklingsprocesser.

Litteraturstudiens första del, *Narrativ* redogör för hur narrativ definieras med hjälp av litteraturvetaren Barbara Eckstein (2003), samt hur forskarna och planerarna Leonie Sandercock (2003) och James A. Throgmorton (1993) menar att narrativ är verksamt inom planering.

Den andra delen, *Narrativ som representation*, behandlar med hjälp av den urbana teoretikern Ole B. Jensen (2007) en fördjupad begreppsdefinition där narrativ länkas med begreppen *historia* och *diskurs*. Narrativets roll som representation och hur det bör analyseras i stadsutveckling tas också upp här.

Den sista delen *Alternativa tillvägagångssätt* behandlar projekt av arkitekten Nishat Awan (2017) och arkitektkontoret muf (2009) som inspirerat den här studien genom sina tillvägagångssätt att representera röster om en plats.

Intervju

Jag har genomfört sju intervjuer, varav sex stycken var semistrukturerade och en var ostrukturerad. Syftet med intervjuerna var att genom verkamma aktörer i Sofielunds industriområde identifiera fler narrativ om Norra Grängesbergsgatan än de som identifierats via medier och dokument. Jag gjorde en intervjumall som jag hade med som stöd. Med mig till intervjun hade jag en karta över området samt pennor, för att intervjuobjekten skulle kunna referera till platser på kartan om nödvändigt. De semistrukturerade intervjuerna spelades in.

För att lokalisera aktörer använde jag mig av sökmotorerna *hitta.se* och *Google maps*. Jag gjorde listor över vilka föreningar och företag som är skrivna i området, och kategoriserade dem efter typ av verksamhet eftersom att jag ville nå olika typer av aktörer. Detta på grund av att jag antog att olika typer av verksamheter skulle ha olika erfarenheter av området. Baserat på listorna kontaktade jag flera föreningar och företag via mail och telefon och gick runt i området och frågade företag om de ville delta i min studie. Det var svårast att nå föreningar, dels eftersom de inte är i sina lokaler lika regelbundet som företag, och troligen eftersom att de inte har samma resurser som företag har att besvara telefon och mail och i förlängningen ställa upp på intervju.

Att det inte fanns ett mer bestämt urval från början baserades på en förförståelse för att aktörer i området inte skulle ha tid till att ställa upp på en intervju då det är småföretagare och föreningar som kanske inte har möjlighet att avvara den tiden en intervju tar. Intervjuerna började med frågor om företaget/föreningens historia och mål, och gick sedan in på hur man ser på sitt område och vad man tror om framtiden för området, samt hur de hamnade i sin lokal (se intervjuguide i kapitel 8). Slutligen kom jag i kontakt med och intervjuade dessa aktörer i deras lokaler:

Kulturverksamhet 2 mars 2018

Möbelaffär 3 mars 2018

Bageri 5 mars 2018

Ideell organisation 7 mars 2018

Ölbryggeri 15 mars 2018

Snickeri 15 mars 2018

Bilverkstad 30 april 2018

Den ostrukturerade intervjun som gjordes var med en reparatör på en bilverkstad. Jag stötte på honom på ett av mina platsbesök när jag gick runt och fotograferade byggnader och fick chans att ställa en del frågor, innan dess hade jag försökt få kontakt med flera bilverkstäder men ingen ville delta i min studie.

Jag har även haft samtal med Victoria Percovich Gutierrez och Karl Landin från *White arkitekter* som genomförde en kartläggning av Sofielund samtidigt som jag arbetade med området. Vi möttes vid två tillfällen på deras kontor i Malmö, den 14 och 22 februari 2018. Framför allt påverkade samtalen mitt urval av intervjuobjekt, eftersom att Percovich Gutierrez och Landin hade genomfört ett antal intervjuer i området önskade de att jag inte skulle intervjuas samma personer igen då de inte var färdiga med sin studie.

En annan muntlig källa fick jag på ett seminarium på White Arkitekter den 26 april 2018, där talade Kwame Moore som äger mycket fastigheter på Norra Grängesbergsgatan. Jag har citerat honom i mitt arbete, genom mailkontakt fick han senare godkänna citatet.

Observation

Jag har genomfört observationer på Norra Grängesbergsgatan och i Sofielunds industriområde för att lära känna området, och för att kunna förstå vad intervjuobjekt och dokument refererar till. Jag har fotograferat, antecknat och studerat det vardagliga livet i området samt den byggda miljön, under flera olika tillfällen för att lära känna området. Bryman påpekar att inom en kvalitativ studie är det vardagliga värt att studera då det hjälper oss att förklara vad som händer i en viss situation (1995, s.79). Att beskriva det man observerar kan också ge forskaren möjlighet att kartlägga en viss kontext för att djupare förstå hur personerna i den kontexten tolkar det de upplever, samt är det viktigt för att man som forskare ska kunna göra

en analys som ger en rättvis bild av den miljö ens studie tar plats i (Bryman 1995, s.80). Under mina observationer fotograferade jag, vid de tillfällen jag ville fotografera en byggnad där någon stod utanför valde jag att presentera mig och fråga om lov att fotografera. Oftast var det okej men vid några tillfällen fick jag inte lov att fotografera.

Under mina observationer har jag gått runt med karta, fyllt i egenskaper som till exempel vilka byggnader som är öppna för allmänheten eller var det finns stängsel, sådana egenskaper som inte går att ta reda på utan att befinna sig på platsen.

Dokumentanalys

Olika typer av dokument har studerats; dokument från medier – främst tidningsartiklar men även bloggar med syftet att identifiera narrativ om Ngbg, dessutom har det varit en källa för information till platsens historiska kontext. Dokument från Malmö stad och Fastighetsägare Sofielund har studerats för att identifiera dominanta narrativ, men också för att ta reda på om det finns officiella planer för området, som till exempel eventuella planprogram och uppgifter om Amiralstadens sträckning. Sådana dokument är också lättillgängliga i den bemärkelsen att de går att få tag på, men konsumeras troligen inte av en bred publik, så som tidningsartiklar. Exempel på dokument jag tagit del av är Fastighetsägare Sofielunds *verksamhetsberättelse* (2017), *stadgar* och *aktivitetsplan* (2018). Andra exempel är Malmö stads *Översiktsplan* (2014) och *Planstrategi* (2014).

Att identifiera och utveckla narrativ

Identifikation av narrativ baseras på dokumentanalys, intervjuer samt observationer. Dokumentanalysen har legat till grund för att hitta dominanta narrativ, vilket hjälpt mig besvara min första fråga: *Hur används narrativ som en katalysator för förändring av Norra Grängesbergsgatan?*

För att besvara fråga två: *Hur kan dominanta narrativ utmanas så att stadsdelsutveckling kan*

ske på en bredare grund? har jag utgått från resultaten av intervjuer och observationer för att identifiera fler narrativ om Nbg än de dominanta. Resultatet har utgjort basen för att testa hur man som landskapsarkitekt kan lyfta fler narrativ om en plats.

Att representera narrativen

Utöver en presentation av de identifierade narrativen, studiens resultat, syftade studien även till att försöka utmana dominanta narrativ, något jag testat med inspiration från de exempel som tas upp i min litteraturstudie i kapitel 4 om alternativ mapping av Awan (2017) och muf (2013). Genom en *alternativ mapping* kan alternativa historier synliggöras, menar Awan, vilket är varför jag testat det som ett sätt att representera mina narrativ genom. Jag valde att mappa alla narrativ, även de dominanta, för att kunna ställa de bredvid varandra och addera en visuell tolkning till studien.

Min alternativa mapping är analyser av de presenterade narrativen. De återfinns efter varje narrativ, som ett försök att ytterligare situera narrativet fysiskt på platsen. Kartorna blev till genom att jag först gjorde en slags tredimensionell grund med hjälp av flera bilder från *googlemaps* i *illustrator*. Därefter har jag lagt på lager av det jag hittat i respektive narrativ. Själva snittet är valt utifrån att en del landmärken ska synas, som Stadex och järnvägen, för att underlätta orientering för läsaren. Dessutom är snittet ungefär i mitten av området för att mycket ska komma med, även om hela området inte fick plats i bilden.

Kapitel 4 - Litteraturstudie

Narrativ

Narrativ kommer från det latinska ordet *narrare* - 'att berätta' (SAOB 2018). Barbara Eckstein är litteraturprofessor och har forskat om språk i relation till plats. Hon definierar begreppet narrativ som redogörelsen av en serie händelser eller handlingar utförda av karaktärer i framtid eller dåtid, antingen i verklighet eller i fiktion (Eckstein 2003, s.14). Eckstein menar att människor ger mening till enskilda händelser genom att placera dem i en (ofta kronologisk) händelsekedja; ett narrativ ska erbjuda en förklaring till händelser eller fenomen (ibid.).

Flera forskare har pekat på vikten av att vara medveten om hur narrativ aktivt eller omedvetet används som ett verktyg i planeringsprocesser (Throgmorton 1993, Sandercock 2003, Eckstein 2003, Jensen 2007). Leonie Sandercock, planerare och forskare, menar att en större förståelse för hur narrativ används inom planering kan bidra till en effektivare planeringsprocess, främja kritiskt tänkande och att narrativ kan användas som ett redskap att analysera andras argument genom (2003, s.182). Hur städer narrateras blir grundläggande för hur man ser på städer, påverkar valen planerare gör och därför även beslut och åtgärder som påverkar hur städer sedan planeras (Sandercock 2003, s.183).

I mångkulturella kontexter finns det ofta en dominant kultur vars typ av beteende, händelser och praktiker styr vad som är normen (Sandercock 2003, s.192). I en sådan kontext är det ofta så att de som involveras i planeringsprocesser tillhör den dominanta kulturen och det är därför svårare att upptäcka eller ifrågasätta rådande kulturella normer. Om ett samhälle ska utvecklas och fungera bör dessa normer emellanåt undersökas och utmanas. Ett sätt att göra det på är genom narrativ. Då handlar det om att göra plats för eller representera fler narrativ än de som är dominanta. (ibid.)

Narrativ kan påverka stadsutveckling genom att verka som en katalysator för förändring, genom

att aktörer kan förmedla narrativ om en plats som skrämmer, vilket öppnar upp förståelse för att förändring är nödvändig. Det kan också ske genom att aktörer förmedlar narrativ om att en annan framtid är möjlig, genom att skapa hopp (Sandercock 2003, s.192). Men att använda eller tolka narrativ inom planering måste göras med en medvetenhet om hur *makt* påverkar vilka narrativ som berättas, hörs och erkänns (Eckstein 2003, Sandercock 2003, s.204). Ett kritiskt förhållningssätt är nödvändigt vid beslut om vilken vikt vilka narrativ ska ges, och vilka som är lämpliga att använda vid vilka tillfällen (ibid.). Att identifiera avsändaren av ett narrativ eller en historia är det första steget i att avgöra auktoriteten bakom den (Eckstein 2003, Sandercock 2003, s.199). Vilken makt åberopas av avsändaren? Vems talan påstår hen föra? Vilken plats har hen i det rådande maktsystemet? (Eckstein 2003, s.14).

James A. Throgmorton, planerare och forskare, påpekar att människor bär på olika, ofta konkurrerande, narrativ, vilket ställer krav på verksamma inom planering att hitta sätt att jämföra, länka och låta flera narrativ påverka hur framtiden ska formas (1993, s.7f). Throgmorton menar till exempel att för att nå en hållbar stadsutveckling, krävs det att man paketerar nödvändiga lösningar så att de är övertygande; samt att man konstruerar forum där demokratiska och publika diskussioner främjas (ibid.).

Sandercock nämner medborgardialog som exempel på när planering utförs med hjälp av narrativ då sådana ofta handlar om att samla in invånares perspektiv på olika sätt (2003, s.186). Även om det inte alltid är uppenbart hur den insamlade datan senare kommer att användas, utgår det ofta från en demokratisk idé om att det är viktigt att alla får en chans att uttala sig (ibid.). I sådana fall blir en planerares roll att skapa rum eller situationer där flera perspektiv får chansen att ta plats och höras: "(...) the design of spaces for telling stories

makes participants from different cultures and class backgrounds more comfortable about speaking, and more confident about the relevance of the whole procedure.” (Sandercock 2003, s.187)

Narrativ som representation

Ole B. Jensen, professor i urban teori, har i sin artikel *Culture stories: understanding cultural urban branding* undersökt hur platser narrateras och uppfattas, hur de konstrueras och dekonstrueras med hjälp av historier (2007). Han har definierat begreppet narrativ med hjälp av bland andra Eckstein och satt in det i relation till liknande begrepp; *text*, *story* och *discourse*. Jensens tabell används här för att tydligare definiera samt skilja begreppen:

Typ av representation	Karaktäristiskt för typen	Exempel
Text	Fristående information	Tabeller, listor
Narrativ	Information, temporär struktur, orsakssamband (förklarande)	Krönikor
Historia	Narrativets karaktär plus handling	Biografier, romaner
Diskurs	Strukturella betydelsesystem, institutionaliserade historier	Politiska ideologier, vetenskaplig medicin

(FIGUR 2. Jensen 2007, s.219, min översättning)

Man kan med hjälp av Jensen länka narrativ med begreppen historia och diskurs, där flera narrativ kan finnas inom ramen för en historia, som i sin tur kan länka till större diskurser (2007, s.218). Narrativ används för att legitimera och motivera stadsutvecklingsprojekt i olika skalor, det är en central del av planeringspraktiken, mycket tack vare dess förklarande dimension (Jensen 2007, s.216). Det beror på att alla urbana projekt representeras genom text och/eller bild som i sin tur baseras på värderingar: oavsett om värderingarna bygger på normer så som vad som räknas som attraktivt, eller på vad som är praktiskt så som kostnadsberäkningar (Jensen 2007, s.218). Narrativ förankras i lokala

historier som i sin tur kan vara en del av en större diskurs baserad på underliggande värderingar och normer som relaterar till en speciell strategi eller plan, till exempel global urban konkurrens (ibid.), liknande det Baeten kallar nyliberal urbanism (se sida 14). ”Social agents give voice to ideas of spatial change in the city by means of local narratives and stories nested within discourse.” (Jensen 2007, s.218).

Vid analys av narrativ i stadsutveckling pekar Jensen på några viktiga utgångspunkter: alla narrativ inom planering refererar till en rumslighet (exempelvis byggnad, plats eller stad) och på grund av det är rumslighet kopplat till representation på ett sätt som oundvikligen sammanlänkar det med narrativ (Jensen 2007, s.219). Det Jensen menar är att alla platser är förankrade i narrativ. Vidare menar han att alla platser måste förstås genom deras relation till andra platser, samt att alla platser bär på fysiska så väl som sociala dimensioner. Därför menar han att man bör undersöka hur en plats representationer (så som narrativ, historia eller bild) refererar till andra platser; samt att sociala aktörer som narraterar en plats bör kartläggas. Att söka efter referenser till andra platser kan ge svar på vad aktörer anser vara viktigt, vilket ger en indikation på vad för diskurs som har möjlighet att påverka platsens framtida utveckling. (Jensen 2007, s.220)

Narrativ erbjuder en förklaring, vilket är en anledning till att de är verksamma inom stadsutveckling. ”Detta behöver göras därför att...”. Genom sin förklarande dimension kan narrativ verka som en katalysator för förändring av en plats. En annan anledning är att så väl platser som personer bär på olika narrativ, som i sin tur kan rymmas i en historia som länkar till en diskurs. Genom att undersöka vilka narrativ som cirkulerar om en plats, och genom att försöka hitta fler än de dominanta narrativen, kan vi nå en mer hållbar stadsutveckling, menar Throgmorton. Jensen menar att detta bör göras genom att undersöka två dimensioner: hur

narrativen länkar en plats till andra platser samt genom att kartlägga aktörer som förmedlar narrativ, vilket Eckstein menar är viktigt för att förstå vilken makt som står bakom ett narrativ. Men har detta gjorts, och i så fall hur? Nästa avsnitt tar upp några exempel som inspirerat min studie.

Alternativa fillvägagångssätt

Som nämnt i den inledande bakgrunden till den här studien innefattar den Europeiska landskapskonventionen ett demokratiskt budskap om alla människors rätt att definiera, förvalta och planera landskap. Samtidigt kvarstår frågan om hur en praktiserande landskapsarkitekt eller planerare kan gå till väga för att representera fler narrativ om en plats.

När man pratar om narrativ och historier i relation till stadsutveckling är det av intresse att prata om kartor och kartläggning. De har länge hört ihop; genom historien har kartografer vänt sig till upptäckare och resenärer för att fylla i luckor på sina kartor över platser de inte har besökt (Caquard & Cartwright 2014, s.102). Men relationen återfinns också i den narraterande dimensionen kartor förmedlar; genom en karta berättas en historia (Caquard & Cartwright 2014, s.104).

Nishat Awan är arkitekt och forskar om geopolitiska frågor som till exempel diaspora i relation till plats. I artikeln *Mapping otherwise: Imagine other possibilities and other futures* skriver hon om en ny och alternativ tradition inom kartläggning där kartor används för att motarbeta dominanta maktstrukturer genom att stötta eller visa ”andra” sätt platser kan tas i anspråk på (Awan & Hoskyns et al. 2014, s.130). Awan menar att officiella kartor traditionellt sett har använts som ett verktyg för att utöva makt och kontroll genom vidmakthållandet av territoriella gränser (Awan i Schalk et al. 2017, s.33), till exempel vid krigsföring eller kolonialism. Det är just därför alternativ kartläggning kan ha stor effekt om det används i opposition till dominanta

narrativ - eftersom att officiella kartor kan ses som maktsymboler. Awan hävdar att officiella kartor alltid är politiska, då vad som visas på en karta alltid är valt, där vissa saker utesluts för att förstärka andra. ”The relation of maps to representation is therefore fundamental; they frame, codify and distil.” (Awan i Schalk et al. 2017, s.33).

Awan menar att *alternativ kartläggning* kan användas för att lyfta andra narrativ, narrativ som annars inte är representerade i kartor och officiella dokument. Hon resonerar om vad det är i kartan som bör göras på ett alternativt sätt; skala, perspektiv eller innehåll? Om kartan ska vara läsbar som just en karta bör den fortfarande följa vissa konventioner, annars kan dess funktion gå förlorad. Känslor, narrativ, minnen och upplevelser saknas helt i den traditionella, officiella kartan (Awan i Schalk et al. 2017, s.33).

Awan vill därför se en kartläggning som rör sig mellan en abstrakt del (fågelperspektiv, förenklingar, symboler etc.) och den kroppsliga upplevelsen av en plats. En kartläggning där det abstrakta i kartor används som en medling mellan representation och det faktiskt upplevda (Awan i Schalk et al. 2017, s.35). Ett sätt att göra det på är genom att lämna en dominant kartkultur där erfarenheter förpackas och representeras med hjälp av enkla symboler, en sådan karta skulle i stället kunna beskriva sociala relationer eller kopplingar som överskrider rumsliga förbindelser (ibid.).

I samband med privata och publika stadsutvecklingsprojekt produceras många kartor, kartor som representerar det nya och sällan en plats verkliga förhållanden (ibid.). Awan visar hur alternativ kartläggning kan användas för att representera en lokal kunskap om en plats, i det här fallet intrycken av en gata i London, med hjälp av de som vistas där dagligen (Awan i Schalk et al. 2017, s.36). Området Awan kartlade beboddes av många invandrare från Turkiet och

Kurdistan och genomgick stora förändringar under tiden för projektet, 2007–2008, inför OS i London 2012. Förändringarna bestod av rivning av existerande bebyggelse, nybyggnation samt utvecklad kollektivtrafik. Awans kartläggning visade vilka platser som skulle riskera att försvinna i samband med utvecklingen av området, platser som ansågs oviktiga i förhållande till den dominanta användningen och förståelsen av gatan. Hon ville visa hur migranterna i området använde gatan, samt narrativ om andra platser och historier om hur människor hamnade där (Awan i Schalk et al. 2017, s.36). Hennes projekt resulterade i kartor med olika funktioner; dels en som visar marginella användningar av platsen samt kartor som berättar historier om hur platser påverkas av politiska ideologier.

Till skillnad från traditionell användning av kartor i arkitektoniska processer resulterar inte Awans kartläggning i förslag; ”but in their attempt to map space through other perspectives, they are thought of as propositional devices that open up future possibilities.” (Awan i Schalk et al. 2017, s.38). Hon frågar sig hur utvecklingen i området hade sett ut om den hade behövt förhålla sig till den användning av platserna som representerades i den alternativa kartläggningen. En kartläggning som visar mer än en fysisk plats går bara att åstadkomma genom att spendera tid på platsen (Awan i Schalk et al. 2017, s.39). *Alternativ kartläggning*, eller ”mapping otherwise” som Awan säger, uppstår i praktiken när kartor tillåts visa andra narrativ, narrativ som beskriver hur en plats används och upplevs av människor som kanske annars inte hörs - genom en sådan kartläggning kan vi föreställa oss och utforska olika möjligheter och alternativ (Awan i Schalk et al. 2017, s.39).

För att ge ett till praktiskt exempel på hur alternativ kartläggning kan se ut och användas är det intressant att se till arkitektkontoret muf och deras projekt *Making space in Dalston*. Projektet är en studie

om stadsdelen Dalston i London och baseras på observationer, konversationer och tester på plats framtagen av muf architecture/art och J & L Gibbons LLP (2009, s.7).

Dalston befann sig i en stor stadsutvecklingsprocess och studien var ett sätt att undersöka området på, förmedla förändringar via samt ta fram förslag för hur man kan jobba med området under själva förändringen. Metoden för undersökandet av Dalston var kartläggning. Syftet var att utforska en bredare kulturell kontext i Dalston genom forskning och på så sätt stärka och värdera existerande kreativa aktörer och aktiviteter (Muf 2009, s.15f).

Projektets mål var att frambringa en öppen dialog med representanter från området, visa hur förnyelse kan bidra till det existerande grannskapet, förbättra och tillgängliggöra publika platser samt att identifiera existerande tillgångar och säkra dem för framtiden (ibid.). Processen var ett sätt att göra kreativa aktiviteter ekonomiskt hållbara och var enligt muf viktig för att förstå Dalstons kulturella identitet. Det var även viktigt för att förstå Dalstons potential att fortsätta utvecklas som ett kulturellt betydelsefullt område av London (ibid.). Processen beskrivs genom tre delar; nummer ett är att värdera vad som finns i området, nummer två att göda möjligheter och nummer tre att definiera vad som saknas (Muf 2009, s. 19). Huvudsyftet med arbetet var att undersöka hur det skulle vara möjligt att välkomna förändring men samtidigt stötta den självorganiserade förmågan i området som redan fanns där, både i dess sociala kapital samt i dess fysiska karaktär. På så sätt önskade muf undvika ”(...) what might be perceived by some as gradual neighbourhood sanitation” (ibid.).

Det finns traditionell kartläggning, där kartan historiskt använts som ett maktmedel men också som ett verktyg inom planering. Ofta används kartan för att visa nya planer och det är främst så landskapsarkitekter använder den. Awan har

*utforskat sätt att kartlägga historier och narrativ:
genom kartans traditionella roll kan man kanske
representera fler narrativ än de dominanta om en
plats. Kartan är också ett sätt att kommunicera via:
ett verktyg som visar representationer om en plats.
På så sätt hör kartor, narrativ och platser ihop. I
kapitel 6 har jag försökt kartlägga och illustrera
narrativ om Nbg.*

Kapitel 5 - Kontext: Norra Grängesbergsgatan

Läge och historisk kontext

Den geografiska avgränsningen för studien har varit Sofielunds industriområde med fokus på Norra Grängesbergsgatan. Under studiens gång har det framkommit att Norra Grängesbergsgatan är en så pass stark symbol att människor tenderar att referera till Ngbg när man menar industriområdet, och tvärt om – att prata om Sofielunds industriområde blir ofta ett samtal om Ngbg. Sofielunds industriområde är beläget mellan stadsdelarna Möllevången i väster och Rosengård i öster. Området består främst av industribyggnader i tegel och asfalterade vägar, men på södra och norra sidan avgränsar två små parker industriområdet från bostäder - Enskifteshagen och Gullängen.

Norra Grängesbergsgatan skär genom industriområdet, från Amiralsgatan i norr till Lönngatan i söder - en sträcka på ungefär 600 meter. Gatan etablerades 1932, och industrier öppnade tack vare stora lediga ytor och närheten till järnvägen (Sydsvenskan 2010a). Kända företag som etablerade sig här var bland andra *Malaco*, *PLM* och *Saturnus*. *Pågen*, tidigare *Påhlssons bageri*, finns fortfarande kvar och har genom åren tagit över mycket mark och byggnader i området (Sydsvenskan 2016a). 1960 flyttade stärkelsefabriken *Stadex* in i Sofielunds industriområde, vilket kom att få stora konsekvenser för utvecklingen av området, eftersom att *Stadex* hanterar brandfarliga ämnen (Sydsvenskan 2010a).

Aktiviteter och byggd miljö

Mellan 2000 och 2010 får inte nya bostäder, affärer eller stora samlingslokaler byggas inom en radie av 280 meter från *Stadex* (Sydsvenskan 2010a). Ett

ämne fabriken hanterar, *propylenoxid*, kan sprida cancer-framkallande ämnen vid en explosion, vilket gjorde att nätverket *Giffri stad* bildades 2009 (ibid.). Det är boende, företagare och föreningar som kräver att *Stadex* slutar använda ämnet – eller flyttar. Efter att *Stadex* förbättrat säkerheten och en ny riskbedömning gjorts till följd av folkets protester, krymper riskzonen till 75 meter (Sydsvenskan 2010c).

I samband med den nya riskzonen framgår det att kommunen vill luckra upp industriområdet, fler verksamheter än industri ska ha möjlighet att etablera sig här och den nya riskzonen öppnar upp för att enklare bevilja tidsbegränsade bygglov (ibid.). Däremot har de nya förutsättningarna inte påverkat området arkitektoniskt ännu – i väntan på att MKB ska bygga 1000 nya bostäder på PLMs gamla mark öppnades 2017 ett urbant sportcenter i de gamla industrilokalerna (Sydsvenskan 2016b).

Industriområdet består av mycket stängda fasader – vilket delvis beror på att de största industrierna i området; *Pågen* och *Stadex* tar upp mycket mark som är avgränsat med mur eller stängsel. De hyr dock ut en del av sina lokaler, *Pågen* hyr bland annat ut till ett snickeri, en ideell organisation, en möbeltapetserare och en möbelaffär vilket öppnar upp deras lokaler och mark, även om det inte alltid syns i den byggda miljön. På Norra Grängesbergsgatan kantas vägen av flertalet bilverkstäder, biltvättar, några affärer, bageri och falafelbodor och dessutom använder många gatan som en genomfart, på väg mellan stadsdelarna runt om, på cykel, gåendes eller med bil.

1932 Ngbg får sitt namn. Industri etableras; Pågen, Malaco, PLM, Saturnus med flera

1960 Stärkelsefabriken Stadex flyttar in i området

2007 Bloggen "NGBG - lätt Malmös coolaste gata" startas av Oskar Ponnert

2009 Nätverket "Giffri stad" bildas, med målet att få bort Stadex ur området

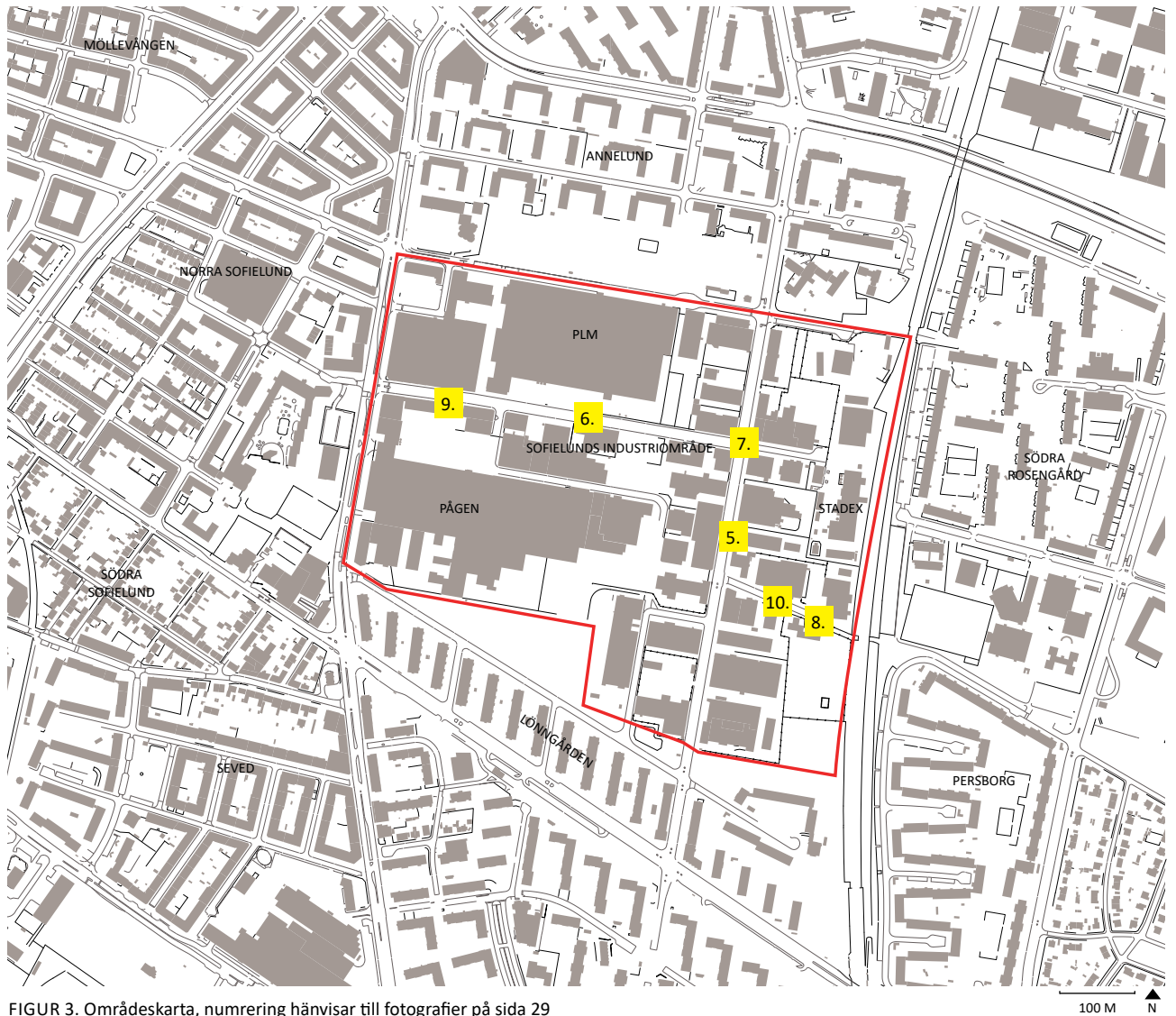
2010 Kontrapunkt flyttar in i lokalerna på Västanforsgatan

1958 Ngbg klassas som industriområde

2007 Kwame Moore börjar köpa fastigheter på Ngbg

2009 Bloggen om Ngbg blir bok

2010 Stadex riskzon krymper från 280 meter till 75 meter

FIGUR 3. Områdeskarta, numrering hänvisar till fotografier på sida 29

FIGUR 4. Tidslinje.
Källhänvisning återfinns i den löpande texten.

2014 BID Sofielund bildas. Byter efter protester namn till "Fastighetsägare Sofielund"

2016 Ngbg Gatufest arrangeras för första gången på initiativ av Fastighetsägare Sofielund och Malmö stad

2017 Eroom Properties säger upp hyreskontraktet med Kontrapunkt på Västanforsgatan

2018 Rosengård Station ska stå klar i december

2015 Ngbg hamnar på plats nummer fem när "Malmös hetaste gata" ska koras av stadens kultur-, krog-, butiks-, och myndighetsliv

2017 Det urbana sportcentret Kampen invigs i den gamla PLM-lokalen (3000m²)

BID

”BID-processen är ett verktyg i stadsutveckling och skall genom ökad attraktivitet i Sofielund öka investerings- och etableringsvilan.” (Fastighetsägare Sofielund 2018a)

Den ideella föreningen *Fastighetsägare Sofielund* bildades 2014. Föreningen jobbar för att öka trivsel, trygghet och sammanhållning på Sofielund och består av fastighetsägare, byalag och företag (Fastighetsägare Sofielund u.å.). I samarbete med Malmö Stad jobbar föreningen efter BID-modellen, som står för *Business Improvement District*, men efter protester från boende i området som uttryckte en oro för att området skulle gentrificeras ändrade man betydelsen av BID till *Boende, Integration, Delaktighet* (Förenade Sofielund 2014). Genom flertalet olika projekt jobbar Fastighetsägare Sofielund efter sina sju fokusområden som är; *hållbar utveckling, rent och snyggt, tryggt och säkert, trafik och tillgänglighet, stadsmiljö, medlemsnytta och kommunikation* (Fastighetsägare Sofielund u.å.). Föreningen stöts av Malmö stad, bland annat genom att kommunen tillhandahåller en processledare.

Whites kartläggning av Sofielund

Under arbetets gång visade det sig att White Arkitekter genomför en kartläggning av Sofielund på uppdrag av Fastighetsägare Sofielund och Malmö stad. Jag fick reda på det när Fastighetsägare Sofielund skrev om det på sin hemsida, där det stod att White genomför en analys som ska visa vad som finns i området angående produktion, anställda, omsättning och fastighetsbestånd med mera, som senare ska leda fram till bland annat en stråkanalys (Fastighetsägare Sofielund 2017a). I februari 2018 träffade jag Victoria Percovich Gutierrez, hållbarhetsstrateg, och Karl Landin, arkitekt, på White arkitekter för att utbyta information om våra olika projekt. Det visade sig att deras studie var mer omfattande än vad som framgått på Fastighetsägare Sofielunds hemsida. Deras kartläggning släpps inte

innan den här studien är klar, men genom samtal med Victoria och Karl har jag fått en bild av vad deras projekt kommer resultera i. De har bland annat genomfört djupintervjuer med ett 30-tal verksamma aktörer i Sofielund, statistiska analyser och platsstudier. Whites kartläggning är grundlig och omfattande, och den visar bland annat att Sofielund har över 1200 verksamheter, något både politiker och tjänstemän blivit förvånade över (Arkitekten 2018).

Ngbg – ökad eller välkänd?

Norra Grängesbergsgatan kan beskrivas som både ökad och välkänd; beroende på vilken historia man främst exponerats för. Två rykten som förmedlats om Norra Grängesbergsgatan är att det är Malmös *coolaste gata* – eller att det är Malmös *farligaste gata*. Mycket går att läsa sig till: det har skrivits mycket om Norra Grängesbergsgatan som styrker bilden av en farlig plats där kriminaliteten styr. Det andra ryktet; Malmös *coolaste gata*, myntades i bloggen *Norra Grängesbergsgatan – lätt Malmös coolaste gata* (2007) av bloggaren Oskar Ponnert och lyfts idag av kommun så väl som fastighetsägare och media, främst i samband med Gatufesten Ngbg. I kommande resultatdel presenteras de dominanta narrativen samt alternativa narrativ som lokaliserats genom studien.

FIGUR 5. Norra Grängesbergsgatan - vy söderut

FIGUR 6. Kopperbergsgatan - del av Pågen

FIGUR 7. Norra Grängesbergsgatan - vy norrut

FIGUR 8. Stadex

FIGUR 9. Kopperbergsgatan

FIGUR 10. Norbergsgatan

Kapitel 6 - Narrativ om Norra Grängesbergsgatan

Inledning

I följande kapitel presenteras fyra narrativ om Norra Grängesbergsgatan med tillhörande *mapping*, ett tillvägagångssätt för att situera narrativen i platsen. Jag har medvetet utelämnat min egen röst i själva presentationen av narrativen eftersom att de bör betraktas som resultatet av min undersökning, baserade på det jag hittat genom dokumentstudier, intervjuer och observationer. Min röst kommer dock in genom den *mapping* som presenteras efter varje narrativ.

Det är en analys och tolkning av varje narrativ, vilket görs med stöd av tidigare presenterad teori för att kunna lyfta narrativen till en jämlik nivå med hjälp av den alternativa kartan som medel. Efter alla narrativ och *mapping* är presenterade följer en analys där jag diskuterar narrativen i förhållande till varandra och framtiden för platsen.

Baserat på dokumentanalysen har två narrativ identifierats; *Ngbg kan bli en ny destination – som handels- och bostadsstråk* samt *En av de mest kriminella platserna i staden*. De är lättillgängliga och identifierades via medier och officiella dokument. Baserat på studiens empiriska material – intervjuer med verksamma aktörer i området samt platsobservation – har två till narrativ identifierats; *Billiga lokaler på ett bra läge* och *Bilar dominerar gaturummet*.

För att kunna utveckla narrativ har jag med stöd i min litteraturstudie arbetat fram en struktur som varje narrativ presenteras genom:

*Vem/vilka producerar/reproducerar narrativet?
Hur?*

Att analysera vem avsändaren av ett narrativ är och hur det förmedlas är viktigt för att kunna avgöra hur det har möjlighet att påverka utvecklingen av Ngbg. Det är viktigt för att förstå vilken makt narrativet bär på och har bakom sig (Eckstein 2003, Sandercock 2003). Förmedlas narrativet av en aktör med makt att fatta beslut som påverkar gatan?

Framtidsvision med narrativet och/eller förklarande dimension

En definition av narrativ är att det ska vara förklarande (Jensen 2007). Genom att analysera vad narrativet förmedlar för framtidsvision eller förklaring på något, tydliggörs syftet med narrativet och om det kan vara en katalysator för förändring (Sandercock 2003).

Narrativ 1: “En av de mest kriminella platserna i staden”

(Kvällsposten 2018)

Under sent 90-tal pekar polisen ut Norra Grängesbergsgatan som mittpunkten i Malmös svartklubbs-scen och bildar då en särskild grupp för att stänga klubbarna (Sydsvenskan 2010a). Idag pågår ett projekt där Malmö stad inspekterar verksamheter i Malmö med målet att skapa mer trygghet och säkerhet (Sydsvenskan 2017a). Bland annat har området kring Norra Grängesbergsgatan varit i fokus. Där har miljöförvaltningen, räddningstjänsten, länsstyrelsen, tullverket, livsmedelsverket och skatteverkets samlade inspektioner lett till avslöjandet av illegala verksamheter, olovliga boenden i industrilokaler och så kallade rökcaféer som saknar tillstånd. Sydsvenskan hänvisar till projektets samarbete som ”byråkratiska kampgrupper”. (ibid.)

Vem/vilka producerar/reproducerar narrativet? Hur?

”Alla grova våldsbrott på Norra Grängesbergsgatan har någon koppling till de här lokalerna – någon av aktörerna hänger vid eller i de här lokalerna – det är fritidsgårdar för kriminella aktörer.” (Sydsvenskan 2017b). I en artikel om de ”byråkratiska kampgrupperna” ger en polis förklaringen till varför det är viktigt att göra riktade tillslag mot lokaler på just Norra Grängesbergsgatan. Artikeln redogör även för resultat av tillslagen: bland annat har man lokaliserat nio bilverkstäder utan tillstånd, som man menar i flera fall är centrum för bilmålvaktsverksamhet. (ibid.)

Det här narrativet baseras främst på den bild av Norra Grängesbergsgatan som förmedlas via medier: att Ngbg är en av Malmös farligaste gator (Kvällsposten 2018). Även om det övervägande är genom medier narrativet förmedlas, är det även genom andras röster det produceras – genom de uttalanden som görs av personer med ett visst mandat att få medialt utrymme. En av dem är kommunalrådet Andreas Schönström (S): ”Där (Ngbg) finns verksamheter som är stora bekymmer och som måste bort” (Kvällsposten 2017).

Schönström är ansvarig för trygghet och säkerhet i kommunen och förekommer ofta i lokala tidningars artiklar om brottslighet.

En annan aktör som producerar narrativet är Fastighetsägare Sofielund - i aktivitetsplanen för 2018 redovisar föreningen årets planer baserade på föreningens sju fokusområden. Bland annat berättar man att arbetet med att få bort den svarta marknaden på Ngbg fortsätter i samarbete med olika myndigheter (Fastighetsägare Sofielund 2018a). Även lokala aktörer reproducerar narrativet:

”Här är mycket frisörsalonger för 50 kr längs gatan. Vilket ger signaler om att det pågår saker i en annan värld som vi inte ser när man är här måndag till fredag dagtid.”¹

De flesta intervjuade aktörer är medvetna om att Ngbg ofta beskrivs som ett kriminellt tillhåll, men en del håller inte med om att det skulle vara något speciellt för just det här området:

”Just nu så tycker jag att det enda man kunde förbättra det är ju ryktet för området. Det har ju fått så mycket kritik och många vågar inte gå förbi här. Visst det kanske har hänt lite dåliga saker här, det gör det ju i stort sett överallt. Det händer ju dåliga grejer på en lördag i stan också.”²

Den kulturverksamhet som intervjuas tror att det kan vara bilden av Ngbg som kriminellt belastad som har lett till att de haft problem med att få folk att komma på en del evenemang:

”Vi har också märkt att med många nya kurser de har försökt göra i verkstäderna så vågar inte äldre människor komma hit. Och det är ju tråkigt. Sen är det kanske lätt för mig som medelålders vit man att säga att: Jag är inte rädd, men jag har aldrig varit det. Och då har jag ändå rört mig här ganska obekväma tider på dygnet.”³

Framtidsvision med narrativet och/eller förklarande dimension

Genom narrativet om en kriminellt belastad gata förmedlas också en tro på att de insatser som görs ska ge resultat: ”Ett stort steg har tagits för att råda bot på den svarta marknaden längs N Grängesbergsgatan. Ett antal svartklubbar har stängts i området.” (Fastighetsägare Sofielund 2018b) Även lokala aktörer vittnar om förändringar:

”Det känns som att det var mer high chaparall då, på den tiden (2013 reds anm.), att man kunde göra lite vad man ville här då men att de har dragit åt snaran lite typ. Man kunde ju gå på Nbgg och gå in på tre svartklubbar på en kväll liksom.”⁴

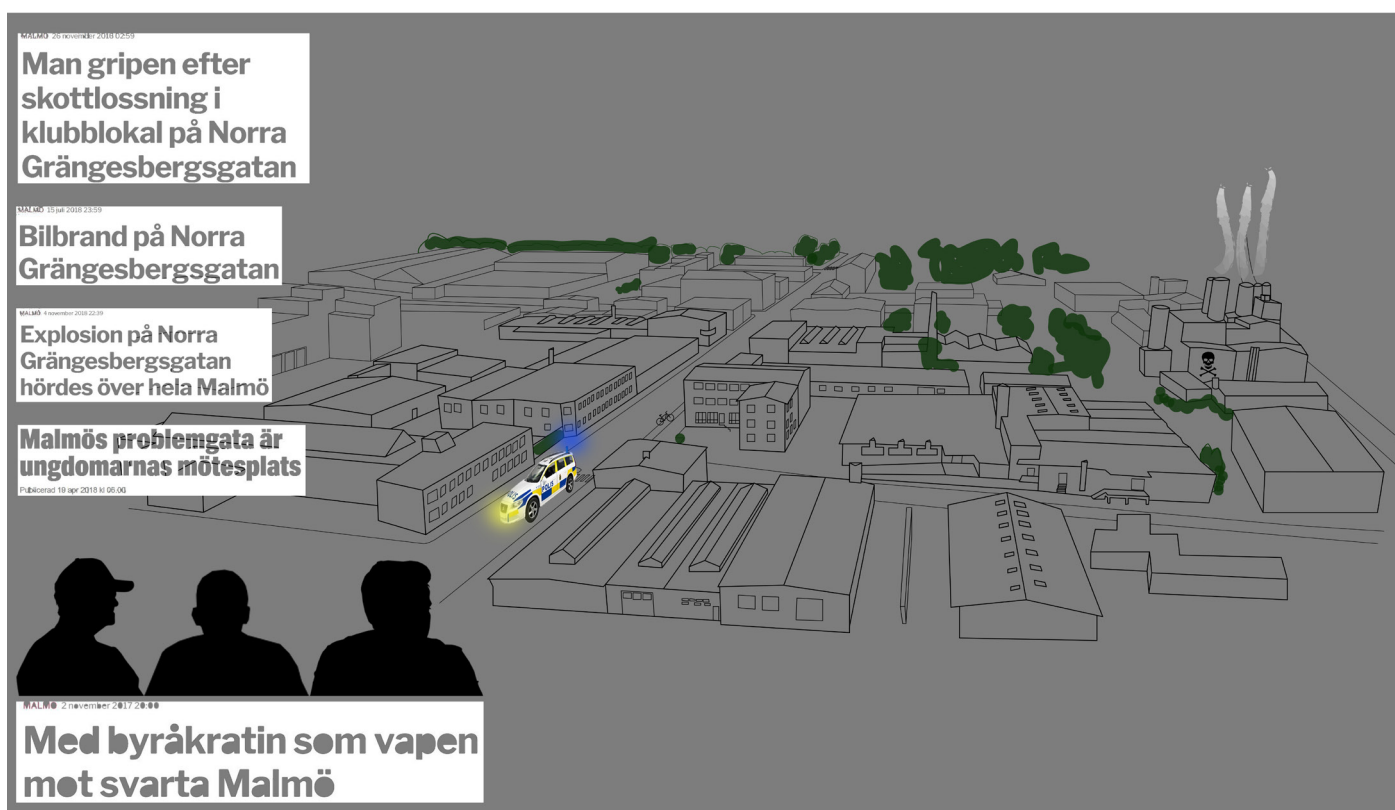
Det som kommuniceras är en vision om en plats fri från kriminalitet, vilket kan nås med hjälp av de insatser som görs av kommunen och fastighetsägarna. En annan lösning är den som SD presenterat i en motion till kommunfullmäktige: att köpa alla fastigheter, riva dem och bygga nytt. ”Det finns få personer som på riktigt kan påstå att fastigheterna och verksamheterna på Norra Grängesbergsgatan bidrar till en positiv utveckling av Malmö och vi är alla medvetna om vad för typ av verksamhet som pågår i många av dessa lokaler.” (SD citerade i Skånska Dagbladet 2018)

1 Intervju ideell organisation 2018-03-07

2 Intervju bageri 2018-03-05

3 Intervju kulturverksamhet 2018-03-02

4 Intervju snickeri 2018-03-16

FIGUR 11. Mapping av narrativ 1

Mapping narrativ ett

Hur stark är mediebilden av gatan? Vad gör rubriker med en plats? I mappingen av narrativ ett har jag dragit mediebildens av platsen till sin spets – det som förmedlas är en mörk plats, med ständiga blåljus och dystra artiklar.

Många av de jag intervjuat har vittnat om en mediebild som skrämmer bort potentiella kunder och besökare. De menar att den är orättvis. Att kalla gatan Malmöns problemgata, Malmöns farligaste gata, och en laglös plats är inte något aktörerna identifierar sin arbetsplats med. Samtidigt verkar problembilden föda hopp om förändring, som rubriken ”Malmöns problemgata är ungdomarnas mötesplats” antyder.

Det följer den strategi som Sandercock menar är effektiv för att åstadkomma förändring genom

narrativ - narrativet om Nbg som en problematisk plats skapar en förståelse för att förändring är nödvändig. Det gör att kommande förslag för området har chans att mottagas väl.

Narrativ 2: Ngbg kan bli en ny destination – som handels- och bostadsstråk

(Fastighetsägare Sofielund 2017a)

”Norra Sofielunds industriområde utgör Rosengårdsstråkets mörkaste del. Om Emilia Wibron Vesterlund fick bestämma skulle det bli Malmös svar på Köpenhamns Köttbyn.” (Sydsvenskan 2015a)

Det här narrativet är en framtidsvision för Norra Grängesbergsgatan, området ska bli en attraktiv del av Malmö. Bland annat gatans läge och kulturliv framhålls som en potential och handel och bostäder lyfts som en möjlig och önskvärd utveckling för området.

Vem/vilka producerar/reproducerar narrativet? Hur?

Narrativet representeras bland annat genom studentarbeten om hur Ngbg som handelsstråk med bostäder skulle kunna ta form, något som lyfts av föreningen Fastighetsägare Sofielund (Fastighetsägare Sofielund 2016). Det presenteras även i form av karta (se bilaga 2) och visionsbilder (se figur 12) framtaget av eller på uppdrag av Fastighetsägare Sofielund.

Producenter är således framför allt Fastighetsägare Sofielund och eftersom att de har ett nära samarbete med Malmö stad kan även kommunen förstås som producent av narrativet. Genom medier reproduceras det: föreningen har fått mycket medial uppmärksamhet, med rubriker som: ”Fastighetsägare ska lyfta Sofielund tillsammans” (Sydsvenskan 2014) och ”De vägrar ge upp hoppet om sitt Malmö” (Fastighetstidningen 2017). I en del intervjuer framkom tankar som går i linje med den vision Fastighetsägare Sofielund står bakom, önskemål om förändringar som skulle göra gatan mer stadslig, som bänkar, mindre trafik och upprustning av byggnader:

”Det enda jag tycker är synd är att de inte har satt ut cykelstationer från *malmöbybike*⁵ (...). Det hade varit ett lyft för området, och ett sätt att få hit folk, för då kunde folk ta cykeln från stan, ta en lunch här och cykla tillbaka.”⁶

FIGUR 12. Illustration av Studio Sueca

En annan framhålls att det vore bra om gatan kunde erbjuda mer sittplatser:

”(…)Om det kommer finnas bänkar här så kommer det bli som att det kommer bli ännu mer liv. Många människor kommer sätta sig och umgås och kanske blir som en mötesplats. Så det kommer bli lite mer liv här.”⁷

Framtidsvision med narrativet och/eller förklarande dimension

Det här narrativet är en framtidsvision. Det handlar om att utveckla gatan:

”För Ngbg har en skiss tagits fram på hur gatan kan förvandlas till ett handelsstråk med bostäder och en analys för hur området kan utvecklas när Rosengårds station kommer på plats påbörjades.” går det att läsa i fastighetsägare Sofielunds aktivitetsrapport från 2018 (Fastighetsägare Sofielund 2018b). Föreningen

nämner även att de spelar en avgörande roll i ”att behålla och stärka värdeskapande verksamheter” i den utvecklingen (ibid.). Vidare definieras inte vad föreningen avser med värdeskapande verksamheter.

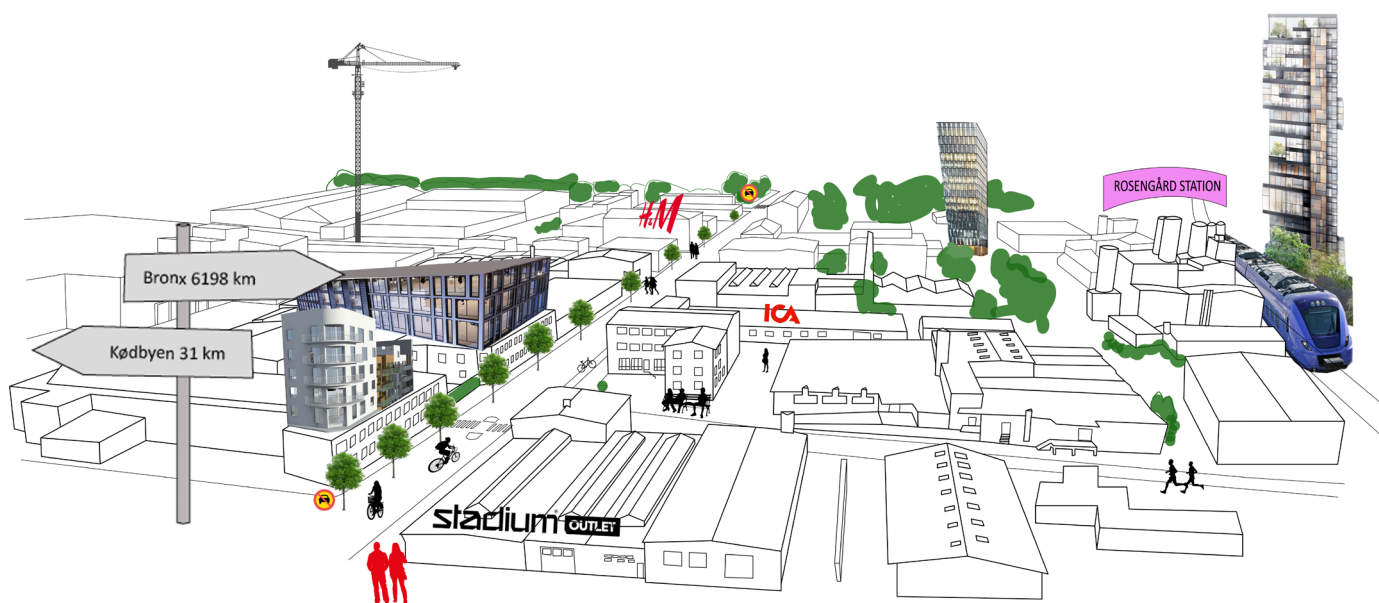
På en karta över området (se bilaga 2) har föreningen skrivit: ”Ngbg, en annan omskriven gata, med ’Bronxattityd’. En gata med närmre 300 verksamheter av blandad karaktär. En gata som skulle kunna bli en ny destination – som handels- och bostadsstråk.” (Fastighetsägare Sofielund och Malmö stad 2017).

Om en tvärgata till Ngbg går det att läsa: ”För Kopparbergsgatan finns utarbetad plan där ena sidan av gatustråket kan innehålla nya bänkar med trädplantering som mötesplats för kunder till verksamhet i kvarteret. En tydligare avgränsning av p-platser rensar upp och skapar mer inbjudande och tryggare miljö. Under 2018 blir detta en test på hur vi kan samförvalta och bidra till att skapa ett renare, snyggare och trevligare gatustråk.” (Fastighetsägare Sofielund 2018a). Planen har ännu inte realiserats.

5 Kommunens hyrcyklar

6 Intervju ölbryggeri 2018-03-15

7 Intervju bageri 2018-03-05

FIGUR 13. Mapping av narrativ 2

Mapping narrativ två

Narrativ två förmedlar den starkaste framtidsvisionen, vilket jag försökt illustrera i mappingen. Här representeras många fiktiva, framtida projekt, som baseras på den bild narrativet förmedlar om en attraktiv plats.

Genom referenser till andra platser, i det här fallet Bronx och Köttbyn, kan man enligt Jensen se tydliga indikationer på vilka värderingar som styr hur aktörer ser på stadsutveckling. I det här fallet har jag tolkat det som att man vill se området gå från industri och kriminalitet till något annat, kanske nybyggnation och välkända företag, till skillnad från de småföretag som existerar i området idag.

Men även påbörjade projekt som Rosengård station, Culture Casbah och Pågatåget på Kontinentalbanan syns i mappingen av narrativ två. Frågan är vad som

blir kvar i visionen narrativ två förmedlar? Man kan säga att narrativ två är svaret på problembilden som förmedlas i narrativ ett, vilket styrks av att det delvis är samma aktörer som producerar de båda narrativen.

Narrativ 3: Billiga lokaler på ett bra läge

En bagare säger sig baka den bästa *baklavan*⁸, en musiker berättar hur han på kvällarna hör det pulserande ljudet från repande band sprida sig över området⁹, en bryggmästare säger att han vid ombyggnation i sin lokal anlitat arkitektbyrån och färggrossisten i huset bredvid, för att det mesta man behöver finns här¹⁰. När man tar sig bakom tidningsrubriker och letar sig in på gårdar och i trapphus på Nbgg är utbudet påfallande – här finns affärer, företag och föreningar som inte går att hitta i andra delar av Malmö. Varför finns de här? Det här narrativet erbjuder en förklaring på det.

Vem/vilka producerar/reproducerar narrativet? Hur?

Genom intervjuer med verksamma i området återkom en gemensam historia om bakgrunden till varför deras verksamhet ligger just här: det beror främst på den låga hyran. Därefter måste lokalen ha rätt förutsättningar, men att läget är centralt har också betydelse. Till exempel för det ölbryggeri som intervjuades; läget har betydelse för vilka Systembolag deras öl kommer säljas på, vilket spelar roll då vissa Systembolag har en kundkrets som är mer eller mindre intresserade av öl från mikrobryggerier¹¹. Ett annat exempel var det som framkom i intervjun med en möbelsnickare – han berättade att det finns mycket snickerier i Sofielunds industriområde tack vare bra lokaler, det centrala läget och rimliga hyror, något som är svårt att hitta i resten av Malmö¹².

Alltså kan områdets blandade utbud förstås som en effekt av de låga hyrorna och läget i staden. Detta är något som även White lyfter i sin undersökning, i en artikel i tidskriften *Arkitektur* om Whites kartläggning säger Karl Landin:

”Områdets nuvarande karaktär och innehåll är en unik resurs för Malmö. De låga hyrorna och många tillgängliga lokalerna har skapat en grogrund för en bred bas av verksamheter.” (Arkitektur 2018) Även om hyresgästerna kan ses som producenter av narrativet, reproduceras det genom Whites

studie, som sker på uppdrag av Malmö stad och Fastighetsägare Sofielund. Kwame Moore äger många lokaler på Nbgg genom företagen *Eroom Properties* och *Formfastigheter*, och är en av anledningarna till att de låga hyrorna existerar. Under ett seminarie på White under temat *Plats för kreativitet och produktion i staden* lyfts frågor om de låga hyrorna.

Moore berättar att han lägger ansvar på hyresgästen att ta hand om sin lokal, vilket bidrar till att han kan hålla nere hyrorna vilket i sin tur bidrar till minskad omflyttning. De låga hyrorna har gjort att många föreningar och kulturella verksamheter kan finnas i området, men Moore tar avstånd från en eventuell hjälte-status:

”Vi offerar oss inte för kulturen, vi lyckas tjäna pengar med låga hyror för att vi köpte fastigheterna när ingen annan vågade köpa i området”. Han menar även att de kommersiella verksamheterna gynnas av att kulturella verksamheter kan finnas i området eftersom att de lockar besökare. En annan aktör vittnar om en till hyresvärd i området som erbjuder en låg hyra:

”Jag skulle säga ekonomi sen läge. Vi hade kunnat ligga längre ut om vi hade hittat en billig lokal där. För Pågen ger oss ett väldigt fint pris. Det kanske inte är särskilt marknadsmässigt utan vi får det till en schysst summa. Det kändes väldigt härligt att de kunde vara med och hjälpa oss.”¹³

Det här narrativet bär även på geografiska kopplingar till andra platser, bland annat genom att det i området finns föreningar som *South Asia Cultural Community*, *Svenska Jordanska Föreningen* och *Montenegro förening*. Vid intervjun med bageriet framkom även att man har kunder från andra platser än Malmö:

”Nästan alla irakier här känner till det här stället. De flesta irakier i hela Europa känner till det här stället. Det som är ett av våra mål också är ju att försöka locka in svenska kunder. Låta de smaka våra bakelser.”¹⁴

Framtidsvision med narrativet och/eller förklarande dimension

”Jag tror att det är rätt vanligt i industriområden över huvud taget, att när industrin börjar dö ut tar replokalerna över. Det är ett ganska enkelt sätt för fastighetsägarna att hyra ut lokaler till en ganska bra peng.”¹⁵ Det här narrativet baseras främst på en förklarande dimension: det kultur- och föreningsliv som går att hitta i området har möjliggjorts tack vare de billiga hyrorna: ”Det som jag tycker är anmärkningsvärt är att det har blivit ett område där så otroligt många kulturskapare har samlats. Både föreningsliv och replokaler förstås, det finns ju replokaler i massor av hus här omkring.”¹⁶

8 Intervju med bageri 2018-03-05

9 Intervju kulturförening 2018-03-02

10 Intervju ölbryggeri 2018-03-15

11 Intervju ölbryggeri 2018-03-15

12 Intervju snickeri 2018-03-15

13 Intervju ideell organisation 2018-03-07

14 Intervju bageri 2018-03-05

15 Intervju kulturverksamhet 2018-03-02

16 Intervju kulturverksamhet 2018-03-02

FIGUR 14. Mapping av narrativ 3

Mapping narrativ tre

I mappingen av narrativ tre har jag fokuserat på att visa mångfalden som finns i området i form av symboler för en del verksamma aktörer; bryggerier, bagerier och replokaler bland annat.

Kartor används ofta för att beskriva en framtid, som i narrativ två. Att göra en karta över områdets nuvarande situation är för att utmana de dominanta narrativen ett och två: det här finns också, och det behöver vi ta ställning till. Det utbud som riskerar att försvinna om narrativ två avgör framtiden för området.

Genom att visa andra sätt platser kan beskrivas på, genom att lyfta narrativ som annars inte representeras i kartor eller officiella dokument, kanske stadsutveckling kan ske på en bredare grund, menar Awan, och det här är ett sätt att försöka lyfta

narrativet om mångfalden i området. I sig själv säger inte kartan så mycket, den är väldigt förenklad, men jämte de andra kartorna bidrar den med information som inte tagit plats innan, i de dominanta narrativen.

Narrativ 4: Bilar dominerar gaturummet

Att vara gående eller cyklist på Norra Grängesbergsgatan är inte alltid enkelt – det är mycket biltrafik i omlopp. Många bilister kör upp på cykelbanan och korsar trottoaren för att nå en biltvätt eller verkstad. Många av biltvättarna och verkstäderna är en stor öppning ut mot gatan – som en stor garageport. Det händer att folk samlas här, det står ofta flera män på trottoaren och röker eller dricker kaffe. En man som jobbar på en av verkstäderna menar att det är en kulturell grej att så många samlas:

”svenskar har inte tid att spontant stanna och snacka med grannen; ni ska direkt hem efter jobbet och planerar er dag efter Rapport. Men araber stannar och snackar med varandra, tar en kaffe och kollar läget. Konstigare än så är det inte.”¹⁷

Vem/vilka producerar/reproducerar narrativet? Hur?

Det här narrativet produceras dels genom själva biltvättarna och verkstädernas existens och kan dels illustreras med citatet ovan. Det manifesteras på platsen: bildäck i högar, avställda bilar samt att många byggnader har formen av en verkstad. Genom citatet kan vi förstå att situationen med bilverkstäderna på Nbgg bidrar till en gemenskap, åtminstone för de som ingår i den gemenskapen. Genom att befinna sig på plats märks det tydligt vad som dominerar gaturummet – det är biltvättar och verkstäder och i förlängningen bilar och främst män.

Några av de lokala aktörerna vittnar också om hur bilar dominerar gaturummet och styrker på så vis narrativet, även om det är med ett annat synsätt:

”Hade jag fått bestämma hur området ska se ut helt och hållet så tycker jag att det finns alldeles för mycket bilverkstäder och biltvättar. Varför behöver de ligga här liksom? Men, någonstans måste de ju vara. Det hade ju skapat mindre biltrafik, och mindre biltrafik hade kunnat göra området än mer levande.”¹⁸

”Det är mycket falafel, mycket biltvättar och mycket ’Bagdad’-körning på gatorna här. När man kommer in på gatan får man börja tänka annorlunda, ungefär som att man är på en radiobilsbana.”¹⁹

En annan slags producent av narrativet är Fastighetsägare Sofielund. De har i ett kartdokument visat att de har en vision om att flytta alla biltvättar till en hörntomt på en bakgata till Nbgg (se bilaga 2). Deras vision att Nbgg ska bli ett handelsstråk verkar inte gå ihop med bilsituationen på gatan idag:

”Fastighetsägare Sofielund riktar just nu blickarna speciellt mot Norra Grängesbergsgatan. (...) Man skulle exempelvis kunna flytta alla bilverkstäder och biltvättar till ett område, säger Hjalmar Falck. Han ser Norra Grängesbergsgatan som ett framtida handelsstråk, där gatans ’tuffa charm’ bibehålls. Fastighetsägarna där förstår att det inte är en ’quick-fix’, utan att det tar en sex, sju år att förändra, men de tycker ändå att förändringarna kommit snabbare än vad man hade kunnat förvänta sig.” (Lokaltidningen Malmö 2017)

Framtidsvision med narrativet och/eller förklarande dimension

Vad tror mannen på bilverkstaden om en eventuell flytt av biltvättar och framtiden för området? Han skrattar: ”Klart det inte blir någon flytt. Det har de ju snackat om hur länge som helst. Det var samma när de skulle stänga Kvarnby.”^{20, 21}

De olika producenterna av narrativet förmedlar två olika framtider: bilverkstäderna/tvättarna kan antas vilja vara kvar på platsen. Samtidigt vittnar andra i området om en ohållbar trafiksituation. Fastighetsägare Sofielund menar att de kan vara kvar, men i en annan del av området för att göra plats för handel och bostäder.

17 intervju bilverkstad 2018-04-30

18 Intervju kulturverksamhet 2018-03-02

19 Intervju ölbryggeri 2018-03-15

20 Kvarnby var en bilskrot i Malmö

21 intervju bilverkstad 2018-04-30

FIGUR 15. Mapping av narrativ 4

Mapping narrativ 4

Mappingen av narrativ fyra handlar om att illustrera hur stor del av området som faktiskt består av biltvättar och verkstäder och vad det betyder för platsen. Här illustreras även den trafik som många upplever som negativ för området. Men för de som jobbar på verkstäderna finns en social aspekt som jag försökt representera genom mappingen.

En alternativ mapping kan enligt Awan användas för att beskriva sociala relationer, och kanske kan det här narrativets betydelse för platsen förstärkas ytterligare genom att kartan lämnar traditionell skala och perspektiv. Narrativ fyra finns inte representerat idag, det saknas ofta i beskrivningar av området och det enda som uttrycks av dominanta aktörer är att

man skulle kunna flytta verkstäderna. I så fall bör det vara rimligt att först undersöka dess betydelse för platsen och människorna som verkar där idag.

Samband och analys

Studiens syfte var att testa alternativa tillvägagångssätt för landskapsarkitekten i strävan efter en demokratisk stadsutveckling, genom att kartlägga och representera narrativ om en plats. Studiens forskningsfrågor kommer här fungera som rubriker för en analys av de tidigare presenterade narrativen med stöd i den teori som presenterats. Narrativ har i uppsatsen definierats som ett sätt för människor att ge mening till händelser, att förklara varför något händer eller ska hända. Eftersom att en roll inom stadsutveckling ofta är att begripliggöra nya projekt för antingen kommun, invånare eller företag, kan en medvetenhet om narrativ hos planerare effektivisera en sådan process. Den här uppsatsen har dock fokuserat på hur narrativ förmedlas av aktörer för att legitimera sina intressen i ett område. Det har också varit ett redskap för att lokalisera röster om en plats som står inför en förändring.

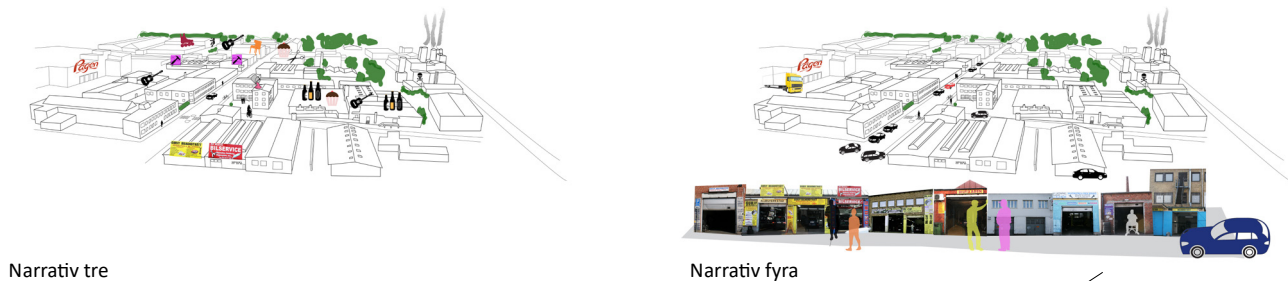
Hur används narrativ som en katalysator för förändring av Nbgg?

Narrativ ett och två, om Nbgg som kriminellt belastad samt om Nbgg som framtida destination, förmedlas av fastighetsägare, kommun, medier och politiker genom diverse olika dokument. Precis som Eckstein och Sandercock hävdar är det först när man analyserat vem som förmedlar ett narrativ som man kan förstå vilken makt som står bakom narrativet (2003). I det här fallet sker det på en högst dominant nivå – den nivå där makt finns i form av möjligheten att fatta beslut om förändring som skulle påverka framtiden för området och de aktörer som verkar i området idag. Genom att medlemmar i föreningen Fastighetsägare Sofielund äger fastigheter på Nbgg och agerar hyresvärd för verksamheter är medlemmarna innehavare av makt i förhållande till sina hyresgäster då de har direkt inflytande över vem eller vilka som hyr deras lokaler, deras samarbete med Malmö stad spelar också in. Har aktörerna ett särskilt syfte med att bidra till bilden av Nbgg som kriminellt tillhåll? Det finns ett tydligt samband mellan de två narrativen: dels genom att de aktörer

som producerar narrativ ett återkommer i narrativ två, och dels genom att narrativ ett stöttar narrativ två: genom narrativ ett får vi veta att en förändring är nödvändig: genom narrativ två får vi lösningen. Det här följer den strategi som Sandercock (2003) menar gör att narrativ kan vara effektiva inom stadsutveckling: att först berätta en historia som skrämmer för att sedan måla upp en bild av att en annan framtid är möjlig. På så vis kan framtida planförslag ha en stor chans att accepteras, man har redan klargjort att det behövs förändring.

Vidare representeras narrativet om Nbgg som ny destination genom bilder och kartor: något Jensen menar i sin tur alltid baseras på värderingar (2007). I det här fallet förmedlas en vision av en gata med mindre biltrafik och mer shopping, både genom bild (se figur 12) och karta (se bilaga 2). Sådana värderingar länkar ofta till lokala historier eller en större diskurs (Jensen 2007). Syftet med narrativen kan i det här fallet tolkas som att de följer dels Malmös lokala historia om att gå från arbetarstad till kunskapsstad, samt att de länkar till diskursen om den nyliberala urbanismen som Baeten menar har styrt utvecklingen av Malmö och främjat en planering som bara gynnar en resursstark grupp i samhället, och en tro på att sociala problem kan byggas bort (2012). Detta kan även förstås om man ser till vilka platser aktörer refererar till: något som Jensen menar ger ytterligare indikation på vilken diskurs narrativet länkar till (2007).

Här refereras det till Köttbyn i Köpenhamn och Bronx i New York. Köttbyn är ett av flera exempel i världen på ett område där produktion har fått flytta på sig till förmån för kultur, nöje och bostäder. Bronx är en liknande referens, och har dessutom ett narrativ likt Nbgg om att det varit kriminellt belastat. Narrativ ett och två samverkar och kan tillsammans vara en effektiv katalysator för förändring av Norra Grängesbergsgatan, vilket dels demonstreras via den förklarande kopplingen mellan narrativen, dels via vilka platser det refereras till,

Narrativ tre

Narrativ fyra

→ addera platsspecifika narrativ
 så att stadsutveckling kan ske på
 en bredare grund

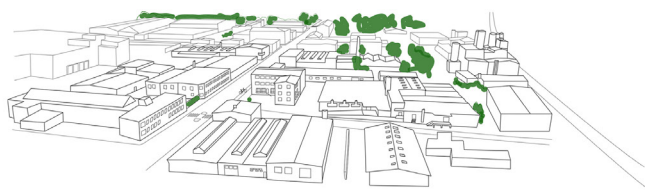
Narrativ två

=

Narrativ ett

+

Grund

FIGUR 16. Diagram av samband mellan narrativen

samt vilken diskurs som står bakom narrativen och framför allt genom vilka aktörer som producerar narrativen.

Hur kan dominanta narrativ utmanas så att stadsutveckling kan ske på en bredare grund?

För att utmana de dominanta narrativen, ett och två, sökte jag fler narrativ genom intervjuer och observationer. Två till narrativ identifierades; dels ett om varför området är så fullt av småföretag och föreningar, och dels ett om vad som dominerar platsen idag: bilar. Genom intervjuer framkom en bild av ett område där det varit lätt att få tag i lokaler till en billig peng, på ett relativt centralt läge i staden. Narrativ tre och fyra förmedlas inte aktivt och inte via aktörer med makt, vilket gör att narrativen är alternativa till skillnad från dominanta.

De refererar inte heller till en särskild plats och är svårare att länka till en större diskurs, vilket gör att de inte är lika effektiva som de dominanta narrativen.

En förståelse för vad som finns i området idag, och hur det kommer sig, kan bidra till ett synliggörande av områdets nuvarande kvalitéer vilket man skulle kunna ta tillvara på vid en stadsdelsomvandling, i linje med den hållbara utveckling som Malmö stad säger sig sträva efter. Awan menar att dominanta narrativ kan utmanas genom att kartlägga alternativa narrativ, eftersom att kartan är en traditionell maktsymbol, och hon efterfrågade en kartläggning som rör sig mellan en abstrakt del och den kroppsliga upplevelsen av en plats (2017).

Min kartläggning var ett utforskande och visar att olika narrativ resulterar i olika platser. Det sätter fokus på narrativets konstituerande kraft, vilket är varför vi som praktiserande landskapsarkitekter bör vara medvetna om hur dominanta narrativ också påverkar vår inställning till planering. Annars är risken att narrativ tre och fyra kommer vara enkla att ignorera vid en kommande förändring, vilket är

en anledning till att man bör kartlägga fler röster om en plats (Awan 2017). Genom att kartlägga narrativ kan man placera dominanta och alternativa narrativ bredvid varandra, så att olika perspektiv ges möjlighet att beskriva platsen på samma villkor, genom kartan.

Även Throgmorton hävdar att man som planerare har ett ansvar att hitta sätt att jämföra, länka och låta flera narrativ påverka framtida projekt (1993). Genom kartläggningen av narrativ har även möjliga konflikter visat sig: den om att alla bilverkstäder bör flytta till en plats där inte alla skulle få plats; den om att billiga lokaler har möjliggjort områdets utveckling samtidigt som att en framtida utveckling av området kan innebära höjda hyror där aktörer kan behöva flytta.

Samtidigt som Fastighetsägare Sofielund förmedlar visioner av Ngbg som ett handelsstråk, där biltvättarna och verkstäderna flyttas, ska gatans "tuffa charm" bibehållas: något som biltvättarna och verkstäderna idag bör räknas som producenter till. Ett tecken på detta är att dess lokaler används som scener vid den årliga gatufestivalen. Är biltvättarnas sätt att använda landskapet mindre värt än om det skulle bli en shopping-gata?

Många av de intervjuade aktörerna ser inte en motsättning i att finnas kvar och att området görs mer "attraktivt". Man ser att satsningar behöver göras, vilket i sin tur kan stärka småföretag som är beroende av kunder eller kulturella institutioner som är beroende av besökare. Att lokala aktörer stämmer in i det dominanta narrativet visar ytterligare hur dominant narrativet om att Ngbg kan bli en ny destination är, det anses nästan självklart, naturligt, att gatan ska utvecklas. Frågan är vad som skulle hända med nuvarande aktörer om området blir attraktivt på det sätt som dominanta aktörer vill, vilka passar in i det attraktiva Ngbg? Och vem bestämmer vad som är attraktivt?

Kapitel 7 - Avslutande diskussion

Narrativ influerar och utesluter

Jag inledde den här uppsatsen med en önskan om att få berätta historier, och den önskan ledde mig till att utforska och testa tillvägagångssätt för hur man som landskapsarkitekt kan arbeta för att lyfta fler röster om en plats. Europeiska landskapskonventionen är tydlig – alla har rätt att definiera landskap – men har alla möjlighet att göra det? Nej, inte på samma villkor. Fyra olika narrativ om Norra Grängesbergsgatan och Sofielunds industriområde samt bakomliggande auktoritet att påverka utvecklingen av området har presenterats. Eftersom att flera aktörer återkommer i olika narrativ bör de inte förstås som autonoma eller som att en aktör bara förmedlar ett narrativ. I varje narrativ finns flera röster som bär på flera narrativ, och genom att presentera narrativ bredvid varandra, genom mapping och text, ämnar studien visa hur historier kan påverka stadsutveckling.

Studien visar att de narrativ som har större mandat att synas än andra har större chans att bestämma riktningen i stadsutvecklingsprocesser. Medier har visat sig spela en viktig roll i vilka narrativ som blir rådande för en plats, och därför anses vara platsens sanning, eftersom att de är lättillgängliga för allmänheten i förhållande till plandokument som mer aktivt måste sökas upp. Det betyder inte att medier inte ska rapportera om händelser eller områden, snarare betyder det att landskapsarkitekter och andra professioner inom stadsutveckling har ett ansvar att navigera i dominanta narrativ och vara kritisk till hur de formar ens egen uppfattning om en plats och i förlängningen vad man tror är bästa sättet att utveckla den platsen på. I alla fall om vi vill utveckla landskap demokratiskt i enighet med landskapskonventionen och låta fler röster bestämma vad som är värdefullt.

Genom dominanta narrativs förmåga att avgöra synen på en plats – har de också möjlighet att styra synen på hur platsen bör utvecklas. Det betyder i sin tur att dominanta narrativ utesluter alternativa

möjligheter att tolka och utveckla platser på. Den som har mandat att styra en plats narrativ har också mandat att påverka framtiden för den platsen. Att kartlägga narrativ om en plats, som den här studien gjort, kan i det fallet vara ett sätt att försöka demokratisera utvecklingen av våra landskap, genom att göra plats för fler narrativ.

Lyft fler narrativ

Olika former av medborgardialog används redan för att demokratisera planprocessen. Men dominanta narrativ byggs upp långt innan dess. Som landskapsarkitekt förvaltar man flera olika intressen, alla landskap, urbana eller rurala, har kopplingar till människor. Vår skyldighet bör därför vara att aktivt söka efter aktörers kopplingar till de landskap vi ska planera, för att öka förståelsen för platsen men också för att utmana rådande dominanta narrativ om en plats. Annars riskerar vi en utveckling där framtiden redan är bestämd innan vi bjuder in till exempelvis medborgardialog, där några aktörers syn på vad som är attraktivt blir rätt och rådande. Det kommer alltid finnas röster som inte blir hörda, men med inspiration från europeiska landskapskonventionens definition av landskap kan man i alla fall sträva efter att lyfta några er.

Kritisk reflektion och framtida forskning

Vi människor berättar historier hela tiden, om oss själva, om platser, om framtiden och om händelser och fenomen. Ibland berättas historier för att kontrollera andra, för att påverka framtiden, opinionen eller för att planera ett område. Det är svårt att nysta i historier, att kategorisera dem och se ett mönster, ett narrativ, och ju mer man hittar desto svårare blir det.

Min inställning till planering har alltid varit att den bör vara så demokratisk som det bara går, eftersom att de miljöer vi vistas i påverkar oss. Men vi exponeras för olika narrativ, och vilket narrativ som blir rådande påverkar oss alla. Narrativet om den attraktiva staden, vem ryms

i det? Passar bilverkstäder in i det vi kallar den attraktiva staden? Är deras sätt att bruka landskapet på mindre värt än andra sätt? Varför? Planerare och landskapsarkitekter står inte utanför de dominanta narrativen, vi påverkas också. Det är framför allt det jag tar med mig från den här studien, narrativets makt, och hur vi måste sträva efter att berätta fler historier, att lyssna till fler än dom som med lätthet gör sin röst hörd, vi måste synliggöra fler kvalitéer i de områden vi ska utveckla för att inte riskera att kasta bort något vi varit för lata för att söka efter.

Den här studien hade kunnat göras bättre på flera sätt, men några lärdomar har jag framför allt tagit med mig. Ett noggrannare urval av informanter hade kunnat fördjupa analysen, till exempel hade även nyckelaktörer som Fastighetsägare Sofielund varit intressanta att intervjua för att ge en djupare bild av vad som ligger bakom narrativet om Ngbg som en attraktiv destination. Dock så var syftet med intervjuerna att identifiera otillgängliga narrativ, vilket gjorde att jag fokuserade på det. Att genomföra intervjuer var svårare än jag trodde, vilket påverkade resultatet. Dels var det svårt att få tag i informanter, men det var också svårt att ställa rätt och tillräckligt många frågor, vilket berodde på att jag inte ville ta upp för mycket av informantens tid, något som inte gynnade studien. Alltså hade det varit bra med en tydligare intervjuguide.

När jag fotograferade alla bilverkstäder frågade jag om lov först, om det fanns någon i närheten. Det visade sig vara ett effektivt sätt att komma i kontakt med personer på, något jag gärna hade utforskat mer och gjort till en större del av min metod om det hade skett tidigare under arbetets gång. Vidare vill jag poängtera att även om min ambition varit att nå så många som möjligt för att bredda bilden av Norra Grängesbergsgatan är det i sig en omöjlighet, då jag skulle behövt tala med många fler, något det inte fanns tid till.

Just tidsaspekten är något som bör lyftas eftersom att mitt syfte var att testa tillvägagångssätt för en praktiserande landskapsarkitekt. Att kartlägga narrativ tar tid, och frågan är om det alls skulle fungera i praktiken. Därför skulle det vara intressant att studera när och hur i planprocessen som man bör analysera narrativ. Hur kan man göra det mer effektivt och hur bör narrativ illustreras och presenteras? Min mapping nådde inte riktigt ända fram och det skulle vara intressant att studera hur den kunde gjorts annorlunda, hade man kunnat mappa narrativ tillsammans med lokala aktörer? Avslutningsvis vill jag understryka att den här uppsatsen inte gör anspråk på att redogöra för hur allt ligger till i utvecklingen av Sofielund, den bör förstås som ett undersökande av sätt att lokalisera och representera fler narrativ om en plats på genom exemplet Norra Grängesbergsgatan.

Kapitel 8 - Källförteckning och bilagor

Böcker

Awan, N. (2017). *Mapping Otherwise: Imagining other futures and other possibilities*. i M. Schalk, T. Kristiansson, & R. Maze (Red.), *Feminist futures of Spatial Practice* (ss. 33-39). Baunach, Tyskland: AADR Spurbuchverlag.

Bryman, A. (1995). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. London: Routledge.

CRUSH (2016). *13 myter om bostadsfrågan*. Tallin: Dokument press

Despotovic, K., Thörn, C., (2015). *Den urbana fronten: en dokumentation av makten över staden*. Arkitektur förlag

Eckstein, B. (2003). *Making space: Stories in the practice of planning*. i B. Eckstein , & J. A. Throgmorton, *Story and sustainability* (ss. 13-36). Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

Mukhtar-Landgren, D. (2012). *Planering för framsteg och gemenskap: om den kommunala utvecklingsplaneringens idémässiga förutsättningar*. Department of Political Science, Lund University

Sandercock, L. (2003). *Cosmopolis II: Mongrel Cities of the 21st Century*. Bloomsbury Academic

Thörn, C. (red), Holgersson, H. (red). (2014). *Gentrifiering*. Studentlitteratur: Lund

Vetenskapliga artiklar

Awan, N., Hoskyns, T., & students of MA/ad x2 studio. (2014). *Mapping occupy*. *Architecture and Culture*, 130-140.

Baeten, G. (2012). *Normalising neoliberal planning: the case of Malmö, Sweden*. *The GeoJournal Library* #102, s.21-42.

Caquard, S. & Cartwright, W. (2014). *Narrative cartography: from mapping stories to the narrative of maps and mapping*. *The cartographic journal*, s. 101-106.

Jensen, O. (2007). *Culture Stories: Understanding cultural urban branding*. *Planning Theory* #6 2007, s. 211-236.

Throgmorton, J. (1993). *Planning as persuasive storytelling in the context of the network society*. *Planning theory* #2 1993, s. 125-151.

Thörn, C., & Thörn, H. (2017). *Swedish cities now belong to the most segregated in Europe*. *Sociologisk forskning*, 54(4), 293-296.

Webbsidor

Förenade Sofielund (2014). Tillgänglig: <https://www.facebook.com/forenadesofielund/posts/832864733412805> [2018-05-05]

Skånska Dagbladet (2018). *SD vill köpa Gränges-hus och riva*. Tillgänglig: <http://www.skd.se/2018/03/01/>

sd-vill-kopa-granges-hus-och-riva/ [2018-05-05]

Lokaltidningen Malmö (2017). *De jobbar för ett attraktivt Sofielund*. Tillgänglig: <http://malmo.lokaltidningen.se/nyheter/2017-03-14/-De-jobbar-f%C3%B6r-ett-attraktivt-Sofielund-342070.html> [2018-05-05]

Kvällsposten (2017). *Malmös problemgata rensas: "Måste bort"*. Tillgänglig: <https://www.expressen.se/kvallsposten/sa-ska-problemgatan-rensas-maste-bort/> [2018-05-05]

Kvällsposten (2018). *Malmös problemgata är ungdomarnas mötesplats*. Tillgänglig: <https://www.expressen.se/kvallsposten/malmos-problemgata-ar-ungdomarnas-motesplats/> [2018-05-05]

Malmö stad (2017a). *Om Amiralstaden*. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering-visioner/Utvecklingsomraden/Amiralstaden/Om-Amiralstaden.html> [2017-12-15]

Kontrapunkt (2016). *Uppmaning till gräsrotterna*. Tillgänglig: <http://www.kontrapunktmalmo.net/uppmaning-till-grasrotterna/> [2018-05-05]

Fastighetstidningen (2017). *De vägrar ge upp hoppet om sitt Malmö*. Tillgänglig: <http://fastighetstidningen.se/de-vagrar-ge-upp-hoppet-om-sitt-malmo/> [2018-05-05]

Fastighetsägare Sofielund (u.å.). *För ökad trivsel, trygghet och sammanhållning på Sofielund*. Tillgänglig: <https://fastighetsagaresofielund.se/> [2018-05-05]

Fastighetsägare Sofielund (2016). *Följ studenters syn på området Sofielund*. Tillgänglig: <https://fastighetsagaresofielund.se/folj-studenters-syn-pa-området-sofielund/> [2018-05-05]

Fastighetsägare Sofielund (2017a). *Analys pågår*. Tillgänglig: <https://fastighetsagaresofielund.se/analys-av-sofielund/> [2018-05-05]

Fastighetsägare Sofielund (2017b). *Full fart på BID-processen i Sofielund*. Tillgänglig: <https://fastighetsagaresofielund.se/bid-i-sofielund/> [2018-05-05]

SAOB (2018). *Narrativ*. Tillgänglig: <https://www.saob.se/artikel/?seek=narrativ&pz=1> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2010a). *Kreativiteten gror i gamla industrikvarter*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2010-02-09/kreativiteten-gror-i-gamla-industrikvarter> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2010b). *Lackfirma ut – kulturförening in*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2010-04-03/lackfirma-ut--kulturforening-in> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2010c). *Kraftigt sänkt riskzon*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2010-05-05/kraftigt-sankt-riskzon> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2014). *Fastighetsägare ska lyfta Sofielund tillsammans*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2014-05-27/fastighetsagare-ska-lyfta-sofielund-tillsammans> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2015). *Så närmar sig Rosengård Möllan*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2015-03-10/sa-narmar-sig-rosengard-mollan> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2016a). *Bortåt Svinaryssland*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2016-09-24/bortat-svinaryssland> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2016b). *Från tomburkar till urbant sportcenter*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2016-09-24/bortat-svinaryssland> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2017a). *Så bekämpar byråkratin den undre världen i Malmö*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2017-12-12/sa-bekampar-byrakratin-den-under-varlden-i-malmo> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2017b). *Med byråkratin som vapen mot svarta Malmö*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2017-11-02/med-byrakratin-som-vapen-mot-svarta-malmo> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2017c). *Kontrapunkt akutstänger hjälpen till hemlösa*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2017-05-15/kontrapunkt-akutstanger-hjalpen-till-hemlosa> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2017d). *”Man måste tänka på hyran och på kunderna.”* Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2017-09-08/man-maste-tank-a-pa-hyran-och-pa-kunderna> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2018a). *Varför pratar ingen om allt positivt Norra Grängesbergsgatan står för?* Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2018-04-05/varfor-pratar-ingen-om-allt-positivt-norra-grangesbergsgatan-star-for> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2018b). *Vi behöver hjälp för att kunna utveckla området*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2018-04-06/vi-behover-hjalp-for-att-kunna-utveckla-området> [2018-05-05]

Sydsvenskan (2018c). *De tidiga kulturaktörerna kan sällan vara kvar när gentrifiering tar fart*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2018-04-10/de-tidiga-kulturaktorerna-kan-sallan-vara-kvar-nar-gentrifieringen-tar-fart> [2018-05-08]

Elektroniska dokument

Europeiska Landskapskonventionen (2000). *Europeisk Landskapskonvention*. Tillgänglig: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f3f3be> [2019-01-29]

Fastighetsägare Sofielund (2018a). *Aktivitetsplan 2018- ett urval*. Tillgänglig: <https://fastighetsagaresofielund.se/wp-content/uploads/2018/02/Aktivitetsplan-2018.pdf> [2018-05-05]

Fastighetsägare Sofielund (2018b). *Verksamhetsberättelse 2017 – ett urval*. Tillgänglig: <https://fastighetsagaresofielund.se/wp-content/uploads/2018/02/Verksamhetsber%C3%A4ttelse-2017.pdf> [2018-05-05]

Malmö stad (2016). *Utbyggnadsstrategi för Malmö*. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Oversiktsplanering--strategier/Oversiktsplan-for-Malmo/Utbyggnadsstrategi-for-Malmo.html> [2017-12-15]

Malmö stad (2017b). *Uppskalningen*. Tillgänglig: https://malmo.se/download/18.323afb7015f15dd2a062d3a/1508227426569/Presentation+CaseBID+2017_Hjalmar+Falck.pdf [2018-05-05]

Malmö stad (2014). *Malmöns väg mot en hållbar framtid*. Tillgänglig: <https://malmo.se/>

download/18.3108a6ec1445513e589b90/1491298327791/malmo%CC%88kommissionen_slutrapport_2014.pdf [2018-05-05]

muf architecture/art & J&L Gibbons (2013). *Making space in Dalston*. Tillgänglig: https://issuu.com/mufarchitectureartllp/docs/making_space_big [2018-05-05]

Tidsskrifter

Arkitektur (2018). *White Arkitekter: Vi lyfter det befintligas värde*. #3 2018, s.50-59.

Bloggar

Oskar Ponnert (2007). *Inledning The street blog of Norra Grängesbergsgatan*. Tillgänglig: <http://www.ngbg.nu/> [2018-05-05]

Muntliga källor

Kwame Moore, frukostseminarium på White Arkitekter, Bassängkajen i Malmö 26 april 2018

Victoria Percovich Gutierrez, hållbarhetsstrateg, White Arkitekter. Möte på White Arkitekter, Bassängkajen i Malmö 14 & 22 februari 2018

Karl Landin, arkitekt, White Arkitekter. Möte på White Arkitekter, Bassängkajen i Malmö 14 & 22 februari 2018

Samt informanter från området:

Kulturverksamhet 2 mars 2018

Möbelfär 3 mars 2018

Bageri 5 mars 2018

Ideell organisation 7 mars 2018

Ölbryggeri 15 mars 2018

Snickeri 15 mars 2018

Bilverkstad 30 april 2018

Figurförteckning

FIGUR 1. Producerad av författaren

FIGUR 2. Jensen 2007, översatt av författaren

FIGUR 3. Producerad av författaren

FIGUR 4. Producerad av författaren

FIGUR 5. Producerad av författaren

FIGUR 6. Producerad av författaren

FIGUR 7. Producerad av författaren

FIGUR 8. Producerad av författaren

FIGUR 9. Producerad av författaren

FIGUR 10. Producerad av författaren

FIGUR 11. Producerad av författaren

FIGUR 12. Visionsbild: Studio Sueca

FIGUR 13. Producerad av författaren

FIGUR 14. Producerad av författaren

FIGUR 15. Producerad av författaren

FIGUR 16. Producerad av författaren

Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide, verksamma aktörer i området

Tema: Berättelsen om aktören

- Namn på verksamhet
- När startade verksamheten?
- Vilken bransch? Hur länge varit i branschen?
- Vad är er huvudsyssla/mål?
- Hur många anställda? Har verksamheten växt? Hur?
- Vad har ni för målgrupp? Varifrån kommer era besökare/leverantörer (geografiskt)?

Tema: Upplevelsen av området (hjälp med karta)

- När kom ni till området? /Hur länge har ni varit här?
- Varför flyttade ni hit/etablerade ni er verksamhet här?
- Hur har området utvecklats under er tid här?
- Hur tar ni er till och från jobbet?
- Finns det platser i området ni undviker? Varför?
- Finns det platser i området ni uppskattar? Varför?

Tema: framtid/utveckling

- Finns det några för och nackdelar? Vad upplever ni som problematiskt? Vad upplever ni som bra? (med området)
- Hur ser ni på framtiden för området? Hur ser ni på initiativ som Fastighetsägare Sofielund och Ngbg Gatufest?

Bilaga 2. Karta av Fastighetsägare Sofielund/Malmö stad, beskuren av mig

